

HAK-İŞ

Ekim - Eylül 1986 Sayı:

GURBET, HASRET, MEHNET,

ÜÇ KURUŞLUK SERVET!...

HAK-İŞ

TÜRKİYE HAK İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

**AYLIK EĞİTİM VE
MESLEK DERGİSİ**

"HER AYIN SONUNDA YAYINLANIR"

Ağustos-Eylül 1986

Sayı : 7

Sahibi

Türkiye Hak İşçi Sendikaları
Konfederasyonu adına,
Genel Başkan
Necati ÇELİK

Genel Yayın Yönetmeni
Genel Eğitim Sekreteri
Salim USLU

Yazı İşleri Müdürü
Zekeriya İLKDOĞAN

Yazışma Adresi
HAK-İŞ DERGİSİ
Cihan Sk. 1/36 Sıhhiye-ANKARA
Tel: 29 85 53

Yıllık Abone Ücretleri
Yurtiçi: 2500 TL.
Almanya: 35 DM.
Fransa: FF.
S.Arabistan: 45 Riyal
Amerika (uçakla): 20 \$
Diğer Ülkeler: 12 \$ Karşılığı döviz.

Posta Çeki Hesabı
HAK-İŞ DERGİSİ
210986

- * Yayın Kurulu, gönderilen yazılarda dil, anlatım ve yayın tekniği yönlerinden değişiklik yapabilir.
- * Dergiden kaynak belirtilerek alıntı yapılabilir.
- * Gönderilen yazı ve resimler iade edilmez.
- * Yazılarda belirtilen görüşler yazarların kişisel düşünceleridir.
- * Yayınlanan yazılara telif ücreti ödenir.

Dizgi, Pikaaj, Film

Baskı
Gaye Matbaası-ANKARA

Basıldığı Tarih
30 Eylül 1986

İÇİNDEKİLER

SAYFA

1. Seçim-Gecim vede Genel Grev	1
2. 1985 Yılı Yurtdışı İsci Hizmetleri	3
3. Kapak Konusu (Gurbeteiler)	5
4. Suudi Arabistan ve Gurbeteilerimiz	6
5. Roportaj (Artık kendimizi yakma derecesine geldik)	9
6. Yurtdışı İsci Tasarrufları	10
7. Almanya'daki İscilerimiz ve Birkac Problemleri	12
8. Avrupa'ya İsguen İhracattı	14
9. Bedelli Askerlik	16
10. TİSK Kamuoyunu Yanıltıyor	17
11. Sendikalar ve Siyaset	18
12. SHP'li Baskan: "Yagma mı Burası?"	20
13. Dirileri Sattıklarımı görmüstük Ama Öluleri İlk Defa	21
14. Mevzuat	22
15. Sizden Gelenler	24
16. Ekonomi	24
17. S.S. Hak-İş Konut Yapı Kooperatifi Kuruldu	25
18. Sendika Haberleri	26
19. Anarsi-Eğitim ve Kalkınmanın Anlamı	28
20. Alınteriyile	32

BAŞKANDAN

Seçim-Geçim vede Genel Grev

28 Eylülde onbir Milletvekiliği için yapılan ara seçim bazı gerçekleri gözler önüne sermiştir. Bu yazımızda birkaçına temas etmeye çalışacağız.

Öncelikle seçime katılan onbir parti Milletten gereken cevabı almıştır. Ayrıca, mutlu bir azınlığa karşın büyük bir kitlenin ve özellikle işçi ve memurun geçim derdinde olduğu birkez daha görülmüştür.

İşin ilginç bir yanı ise seçim münasebetiyle Türk-İş'in sergilediği samimiyetsiz ve gayri ciddi tavrıdır. Toplu pazarlık masalarında muhataplarına teslim olan, bilgi beceri ve gayret yoksunu sözümona sendika liderleri bu kez mücadele alanını değiştirme hevesine kapılmışlardır.

Minderden kaçıp "bizim evin önünden geçersin" çocuk ruhlu pehlivan edasıyla, Türk-İş'in on ilde miting düzenleme hevesi arasında bizce en ufak bir fark bulunmamaktadır. Netice itibarıyla mücadele zemininden kaçıştır. Ben sendikacılığı yapamıyorum, hak arama ve alma müesseselerini çalıştıramıyorum açık olmayan, desiseli anlatım biçimidir. Çalışanlar topluluğunu oyalayarak bünyesinde tutmanın, sonuçsuz kalacağı baştan belli olan bayat manevralardır.

Sözünü ettiğimiz kuruluş, son günlerde bir başka işlev daha üstlenmiş görünmektedir. O ise daha güzel, daha ileri haklarla sözleşme imzalamak yerine, işverenle anlaşıp işvereni, üyesi bulunduğu işverenler sendikasından ayırmak suretiyle işverenler sendikasının verdiklerinden daha düşüğüne sözleşme imzalamak veya daha iyi sözleşme yapan sendikaları ve ilgili işverenleri Başbakanlığa şikâyet edip imza altına alınmış sözleşmelerin uygulanmasına mani olmak.

2821 sayılı sendikalar kanunu ile 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt kanununun,

çıkmanın müsebbibleri arasında olduğu tartışmasız kabul edilmektedir. Anılan yasa metinleri birer senaryo kabul edilirse bu senaryonun kötü oyuncularını da mevcut siyasal iktidar ve bugünkü Türk-İş yönetim ve zihniyetidir.

Siyasal iktidarın sosyal politika ve siyasetini dar ve sabit gelirliler, maaş ve ücretliler açısından tavsip asla mümkün değildir. Esasen bu hakikat artık bizzat Devlet yönetimini elinde tutanların da tesbitleri arasında yer almaktadır.

Siyasal iktidarın orta direk diye nitelendirdiği işçi, memur, köylü, esnaf, emekli, dul ve yetime altı senedir kesintisiz uyguladığı acı reçetelerine karşı çıkmak ne derece gerekliyse, esas işlevleri mensuplarının yaşam seviyelerini yükseltmekken, işin kolayına kaçıp seçim yapılacak on ilde "iktidar partisine oy verme" kampanyası başlatanlarada gereken dersi vermek o derece işçi yararına bir tavrıdır.

Değerli işçi arkadaşlarımız, bilesiniz ki haklarımızı gasp eden sadece yasalar değildir, ne geçmişte zamanın iktidarıyla yapılan toplumsal anlaşmayı, ne Türk-İş ve bağlı sendikaların vurdum duymaz ve teslimiyetçi politikalarını ve ne de mevcut iktidarın müdahaleci tutumunu görmezlikten gelemeyiz. Unutulmamalıdır ki müdahale serbest toplu pazarlığın özüne ve ruhuna terstir. Sendikacıların görev ve mücadelesinde toplu pazarlık masalarında başlamaktadır.

On ilde gösteri ve yürüyüş düzenlemek hem mücadele zemininden kaçma ve hedef saptırma ve hemde suçlu bağışlatma olarak değerlendirilmelidir.

Sonra hani siz "Genel Greve" gidecektiniz? soruyoruz? Nerede ve ne zaman? Açıklarmısınız?

Necati Çelik

Düzeltilme: Geçen sayımızdaki yazının dördüncü paragrafının ikinci cümlesi "...başkasına hayat hakkı tanınamada görür..." olacaktır.

GURBET, HASRET, MIHNET... ÜÇ KURUŞLUK SERVET

Bilindiği gibi yurtdışında çalışan işçimiz, genelde kırsal kesimdedir. Dolayısıyla yerel, geleneksel değerler onun duygu aleminin temel dayanağını teşkil eder. İş böyle olunca daha bir acı olur, gurbetçinin sıladan ayrılışı... Anadan, babadan, yardan, evlattan ayrılışı... Evlat, arkadan "Almanya sen babamı götürdün." der türkü yakar; Sevgili, "Gayrı dayanamam ben bu hasrete..." der, gözyaşı döker.

Asırlık bir çınarın, körpe filizlerinin koparılması gibidir, bu ayrılış. Bir valiziyle yola çıkan gurbetçi, binbir zorluklar sonucu vardığı apayrı yeni bir dünyaya adeta kök salma uğraşı verir. En zor işlerde ter üstüne ter akıtır. Horlanır, kendisiyle alay edilir. O, varlığını ve benliğini koruma uğraşı verir.

Bu arada sılıya döndüğünde bıraktıklarından bazıları ölmüştür, umulmadık acı olaylar olmuştur. Kısa bir süre de olsa dönme sevinci, bazen buruk bir acıya dönüşür. Ve gurbetçimiz bakarki olacak gibi değil, bir kısım yakınlarını da alır götürür yanına... Götürme esnasında ve gurbette yeni bir yuva kurmanın zorlukları yanında yeni yeni sorunlar çıkmaya başlar. Çocukların eğitimi, çevreye uyumları, meslek sahibi olmaları, öz değerlerinin korunması gibi... Çocukların, hele hele gurbette doğup büyüyen çocukların beklentileri, anne-babanın bekletilerini katbekat aşmaktadır. Karşılaştırma, değerlendirme, yargılama başlamaktadır. Anne-baba gerek mali ve gerekse kültürel yönden yetersiz kalabilmekte ve bazen çok hazin sonuçlar dahi ortaya çıkabilmektedir.

Getirdiği döviz üzerine en iştahlı planları hazırlayan idareciler, birçok konuda gurbetçiyi sorunlarıyla başbaşa bırakır. Kendi çapında bu sorunlara çözüm arayan gurbetçi ise çoğu zaman kırgındır.

En zor işlerde en zor şartlarda birkaç kuruş biriktirmeye çalışırken sıhhatinden de olur çoğu zaman....

Dişinden tırnağından artırarak biriktirdiği parasını, geleceğe yönelik en güzel şekilde değerlendirmekte başlıbaşına sorundur, gurbetçi için. Bir kısım tuzaklara bu konuda her an uyanık olmak zorundadır.

Dolandırıcısından pankçasına, pankçasından rüşvetçi gümrük memuruna ve ilgisiz idarecisine kadar hepsi birer problemdir...

Acı yıllar, emekler-alınları, solan benizler ağaran saçlar... Ve kesin dönüş; yeni sorunlar, yeni zorluklar... Özetle: Gurbet, hasret, mihnet.... üç kuruşluk servet...

HAZIRLAYANLAR :

Hak-İş Araştırma Neşriyat Bürosu

Prof. Dr. Ali ŞAFAK

Semih BAŞARAN

Ertuğrul ATILGAN

1985 YILI YURTDIŞI IŐİ HİZMETLERİ

Doç. Dr. Mustafa KALEMLİ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

...1985 yılında uluslararası ekonomik ilişkiler, özellikle petrol piyasasında meydana gelen değişmelere bağlı olarak, yeni bir görünüm kazanmıştır. Ham petrol fiyatlarında 1983 yılı sonlarından itibaren ortaya çıkan düşmeler, 1985 yılının son aylarında umulmadık ölçüde hızlanmış ve sonuçta ekonomileri ve dolayısıyla ödemeler dengesi hemen hemen tümüyle petrol dış satımına bağlı bulunan ve yaklaşık 200.000 vatandaşımızın istihdam edilmekte olduğu petrol ihraç eden arap ülkelerinin yatırım bütçeleri önemli ölçüde daralmaya başlamıştır. Bu gelişmelerin, petrole dayalı enerji açığının çok büyük bir bölümünü Basra körfezi ülkeleri ve Libya'dan sağlamak olan Batı Avrupa ülkelerinin son yıllarda içinde bulunduğu ekonomik durgunluk ve buna bağlı olarak artan işsizlikle mücadele etmelerine bir ölçüde de olsa yardımcı olmasını ummak mümkündür.

Bu noktada ülkemiz açısından özellikle memnuniyeti mucip husus petrol ihrac eden arap ülkelerinin giderek artan bir biçimde karşılaştıkları ekonomik ve mali güçlüklerle rağmen, başta S. Arabistan ve Libya olmak üzere, bu ülkelerde Türk işgücüne duyulan talebin devam etmekte olmasıdır. Nitekim, 1985 yılında bu ülkelere toplam 46.868 işçi vatandaşımız gönderilmiş bulunmaktadır.

Başta F. Almanya olmak üzere, batı Avrupa'da Orta-Doğu ve Libya'da çalışan vatandaşlarımız ve aile fertlerinin bu ülkelerde çalışmak ve yaşamaktan doğan meselelerinin çözümü için bakanlığımızca önceki yıllarda başlatılan yoğun çalışmalara 1985 yılında da devam edilmiştir. Bu cümleden olmak üzere, Federal Almanya Çalışma ve Sosyal Düzen Bakanı Dr. Norbert BLÜM ile müteaddit ikili görüşmeler yapılarak, vatandaşlarımızın F. Almanya'daki yapı tasarruf hesaplarında biriken tasarruflarının ülkemizde konut edinmelerini temin etmek üzere Türkiye'ye transferi, geri dönen işçi çocuklarının meslek

eğitimi İő ve İşİ Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü ile Federal Çalışma Kurumu arasındaki işbirliği çalışmalarının yoğunlaştırılması ve vatandaşlarımızı ilgilendiren diğer konularda önemli ve olumlu ilerlemeler kaydedilmiştir.

1985 yılında S. Arabistan, Ürdün ve Katar'a yapmış olduğum resmi ziyaretlerin; bu ülkelerde halen çalışmakta olan vatandaşlarımızın çalışma ve sosyal güvenlik konularına ilişkin hak ve menfaatlerinin korunmasına ve ileride bu ülkelerde istihdam edilmesi muhtemel vatandaşlarımızın da asgari güvenlere kavuşturulmasına önemli katkıları olmuştur. Bu meyanda, Katar ile işgücü anlaşması akdedilmesi son aşamasına getirilmiş ve ayrıca Ürdün ile Türkiye arasında esasen var olan işgücü sözleşmesine işlerlik kazandırılmasını sağlayacak idari anlaşmanın akdedilmesi çalışmaları başlatılmıştır.

Yurtdışında faaliyet gösteren bazı Türk firmalarının iflası, işe devam etmemeleri veya topluca işin durdurulması gibi sebeplerle bu firmalar nezdinde çalışan Türk işçilerinin karşılaştıkları mali güçlüklerle çözüm getirmek üzere Bakanlar Kurulu Kararıyla T. C. Merkez Bankası nezdinde bir "destekleme fonu" teşkil edilmiştir. Mağdur işçi vatandaşlarımızın anılan Bakanlar Kurulu Kararının sağladığı imkanlardan yararlandırılarak Türkiye'ye iadeleri ve ücret alacaklarının ödenmesi uygulaması geçtiğimiz yıl içinde kat edilen önemli bir merhaledir.

Bu yazı, "1985 Yılı Yurtdışı İşçi Hizmetleri Raporu" isimli Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, yayınından alınmıştır.

**YURTDIŞINDAKİ İŞÇİLERİN VE AİLE FERTLERİNİN
ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI**

ÜLKELER	İŞÇİ SAYISI	ÇOCUK SAYISI	VATANDAŞ SAYISI
F. ALMANYA	559.100	559.100 (0-18)	1.400.400
HOLLANDA	77.106	77.106 (0-19)	155.579
FRANSA	67.528	67.528 (0-16)	154.852
BELÇİKA	29.576	29.576 (0-14)	17.059
DANİMARKA	8.319	8.319 (0-18)	18.806
İNGLİTERE	11.646	4.272 (0-18)	28.430
AŞT ÜLKELERİ			
TOPLAMI	788.842	745.901	1.835.196
AVUSTURYA	29.165	23.442 (0-18)	30.000
İSVİÇRE	25.254	20.535 (0-19)	49.259
İSVEÇ	14.600	9.911 (0-19)	21.159
NORVEÇ	1.195	1.417 (0-19)	3.351
DİĞER AVRUPA ÜLKELERİ			
TOPLAMI	68.615	55.305	153.769
AVRUPA ÜLKELERİ GENEL TOPLAMI	857.457	801.206	1.988.965
AVUSTRALYA	17.000	Bilinmiyor	17.000
LİBYA	18.000	Bilinmiyor	18.000
S. ARABİSTAN	160.000	160.000 (Öğrenci)	160.000
İRAK	5.311	100 (0-18)	5.311
KUVEYT	4.000		4.000
B. ARAB EMİRLİKLERİ	700		700
SURİYE	230		-
İRDÜN			8.000
LÜBNAN			457
İRAN			185
KATAR	55		55
BAHREYN	50		50
CEZAYİR	20		20
TR. DIŞI			206.000

Güvenlik Bakanlığı - 1985 Yılı Yabancı İşçiler Raporu

GURBETÇİLER

Dövizlerine pembe hayaller kurulan bu kişilere, davullu-zurnalı karşılanan hipi turistler kadar da değer vermemek insanlığa yakışır mı?

Semih BAŞARAN

İkinci Dünya Savaşından sonra hızlı bir sanayileşme sürecine giren Batı Avrupa ülkeleri, "ucuz emek" aramak amacıyla, istihdam sorunu olan Türkiye gibi ülkelere yönelmişlerdir. Böylece Batı Avrupa ülkelerinden işgücü akını başlamıştır.

Türkiye de 1960'lı yılların başında sözkonusu göçe konu olan ülkelere biri durumuna gelmiştir.

Başlangıçta kendilerine sadece bir üretim unsuru olarak bakılan yabancı işçilerin, tekrar geri ülkelerine döneceklerine inanılıyordu. Ancak, zaman bunun hiçte böyle olmadığını, işçilerin çalıştıkları ülkelerde kalma eğiliminde olduklarını, buldukları ülke ekonomilerinin ayrılmaz bir parçası haline geldiklerini göstermiştir. Gerek işçi gönderen, gerek işçi çalıştıran ülkeler ortaya çıkan ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlar karşısında çaresiz kalmışlardır. Böylece uluslararası istihdam sorunu, ülkelerarası ilişkilerde çok önemli bir yer işgal etmeye başlamıştır.

Türkiye bu uluslararası işgücü akımına diğer ülkelere göre geç katılmış ise de 1973 krizine kadar çok hızlı bir göçe sahne olmuştur. 1973 yılından günümüze kadar ise, daha düşük bir seviyede de olsa bu göç devam etmiştir.

Çalıştıkları ülkelerin sanayilerine ve ekonomilerine önemli katkılarda bulunan ve gönderdikleri dövizler ile de ülke ekonomimizin kalkınmasında önemli bir yer tutan gurbetçilerimiz, dili, dini, kültürü, örf ve adetleri farklı bir toplum içerisinde yaşamaları nedeniyle büyük zorluklarla karşı karşıya bulunmaktadır.

"Türkiye göç olayına çok hazırlıksız yakalanmıştır. Ne bu olayın ortaya çıkabileceği, önceden kestirilebilmiş, ne de gönderme konusunda yeterli politikalar izle-

nebilmiştir. Gerek istihdam açısından, gerekse işçi tasarruflarının yurda etkin bir şekilde aktarılması bakımından, ya da geriye dönüştürme işçilerimizin toplu ve ekonomi ile bütünleştirilmesi yönünden ileriye sürülen ve uygulamaya çalışılan politikaların sayısı 30'a ulaşmıştır.

Ancak, yetersiz politikalar yüzünden Türkiyenin göç olayında

ekonomik ve sosyal yönden yeterli faydayı sağladığını söylemek zordur. Politika yetersizliğinden, yurtdışında çalışırken ve yaşanırken karşılaşılan sorunlar, anavatanla olan ilişkiler, nihayet yurda tekrar geri dönüşte ortaya çıkan sorunlar adeta bir daire gibi halkaların her tarafında kendini ortaya koymuştur. Türkiye bu sorunlara değişik bakanlıkların birbir-

— Vize kuyruğu

SUUDİ ARABİSTAN VE GURBETÇİLERİMİZ

İlk bakışta başlık, okuyucunun zihninde Müslüman bir ülkede ve özellikle de Mekke ve Medine gibi kutsal şehirlerin bulunduğu Suudi Arabistanda Müslüman Türk işçilere nasıl gurbetçi denilir? Orada da gurbetçilik olur mu? gibi soruları uyandırmaktadır.

Evet "gurbet" terimi yabancı, yalnız, garib, yabancı bir ortama düşmek anlamlarına gelmektedir. İşte bu kökten gelen "gurbetçi" terimi de yabancı, yalnız kişi, yabancı olduğu bir ortama düşen manasındır. Nitekim bilmediği bir yeri, yine o yeri bilmeyen birine soran kişiye, o yabancı kişi "ben de burasının garibiyim" şeklinde cevap verir.

1960'lı yıllardan sonra "gurbetçi" terimi geçim ve ekmek kavgası uğruna resmi ya da gayri resmi yollardan Türkiye hudutları dışına giden işçilerimiz için kullanılmıştır. Gerçekten de henüz anavatanını, ana dilini tam öğrenememiş olan bu işçiler ülkesiyle, diliyle tamamen yabancı oldukları o yerlerde kelimenin tam anlamıyla "gurbetçi" idiler, hâlen de öyledirler. Avrupa kesimine giden gurbetçilerimiz hakkında şiirler yazılmış, tiyatrolar kaleme alınmış, türküler ve şarkılar söylenmiş, hikayelere konu olmuşlar, haklarında çeşitli yönlerden ilmi araştırmalar yapılmıştır.

Arap ülkelerine gidenler ise henüz o türden hiçbir şeye konu edilmemişlerdir. Bu bakımdan da onlar şanssız gurbetçilerdir. Arap

ülkelerinde gurbetçilerimizin sayıca en çok bulunduğu ülke Suudi Arabistan'dır. Bugün orada yaklaşık olarak 60-70 bin civarında çalışan gurbetçi vardır. Oraya gidişleri çoğu kez resmi kanalla bazan da kaçak yollarla olmaktadır.

a) Resmi yollarla gidenler;

1- Ya Suudlu bir kişi ya da şirketin kefaletiyledir,

2- Ya orada bir iş yapan Türk firmasının (şirketinin) talebi üzerinedir. Bu durumda da o Türk firması yine Suudlu bir kişi ya da şirketle sözleşmelidir, onun kefaletindedir.

3- Veya Suudi Arabistan'da iş yapan ve kendisi Suudlu olmayan yabancı şirketlerin ihtiyaç duyduğu vasıflı ya da vasıfsız eleman temini için Türkiyeden eleman götürmesi şeklindedir.

4- Nihâyet Avrupada faaliyet gösteren bir şirketin şubesinin Suudi Arabistanda iş yapması durumunda o şirketin Avrupadaki iş yerlerinde çalıştırdığı müslüman Türk işçilerinden götürmeleri şeklindedir. Bu durum, bilhassa, gayri-müslimlerin girmeleri dince yasaklanan Mekke ve Medinedeki işleri yürütmek için uygulanmaktadır.

b- Gayri resmi yollarla gidenler ise;

1- Hacc mevsiminde, ibadet amacıyla gidenlerin kaçak olarak orada kalmaları,

2- Umre amacıyla gidenlerin yine oralarda kaçak olarak kalmaları,

3- Bir arap ülkesinde çalışırken çeşitli yollarla Suudi Arabistana gayri hukuki olarak girmeleri şeklindedir.

Türk işçilerinin en yoğun bulunduğu yerler, genelde mukaddes topraklar (Hicaz bölgesi)dir. Nitekim Mekke'de tüneller, Medine'de geçitler, köprüler denilince araplar hemen Türk firma ve işçilerini anlamakta, onlar tarafından yapıldığını ifade etmektedirler. Sayıları her geçen gün artan gurbetçilerimizin büyük bir yekününü kefalet yoluyla gidenler oluşturmaktadır. Bunların ve tümünün durumunu daha iyi açıklayabilmek için lehlerindeki ve aleyhlerindeki durumları (avantaj ve dezavantajları) sıralamakta yarar vardır.

a) Suuddaki gurbetçilerimizin avantajları;

1. Müslüman bir ülkede, aynı inancı paylaşan toplumda oluşları. İbadet imkanları,

2. Mukaddes yerleri hacc ve umre zamanlarında ziyâret edebilmeleri,

3. Resmi yolla, şirketlerle gidenlerin kalacak yer ve ulaşım problem ve masraflarının söz konusu olmaması,

4. Enerji ve yiyecek fiyatlarının ucuzluğu gibi hususlar.

b) Bu gurbetçilerimizin aleyhlerinde olan durumlara gelince;

1. Suudda çalışan gurbetçilerimizin (üniversitelerde çalışanlardan tutun işçiye kadar) hiçbirisi için istikrarlı bir ücret politikası uygulanmamaktadır. Ücretlerin ödenmesinde, özellikle işçiler için bir garanti de yoktur.

2. Her geçen yıl ücretler düşmektedir. Türkiyede Riyal de fazla bir değer kazanmamaktadır. Üc-

eriyle uyumlu olamayan çabaları çinde çözüm bulmaya çalışmıştır (1)

Yurtdışına önceleri doğal afet bölgeleri, geri kalmış yöreler ve kooperatifler aracılığıyla, daha sonra isteklerle gönderilen, İstanbul'u bile ömründe görmemiş olan insanlar kendilerini Avrupanın, özellikle Almanyanın, yapısına, insanına bir türlü ısınmadığı kentlerinde bulmuşlardır. Kendi ülkesi, kendi insanıyla tam tezat bir haya-

tın içine düşen Türk işçileri, ister istemez bir uyumsuzluk içine düşmüşlerdir. Tabii uyumsuzlukta haklıdırlar. Çünkü: inanç, örf ve adetler, kavramlar farklıdırlar. Gerek giderken izlenecek politika, gerekse orada bulunan süre ve şimdide dönüşte izlenecek isabetli bir politika tespit edilmediğindendir ki; "Türkiyede kentleşen işçiler, sorunlarının çözümünü nasıl ki, hemşehri kahvelerinde arıyorlarsa, yurtdışındaki işçiler de yaşarken

ve çalışırken karşılaştıkları sorunların çözümünü o ülkenin bahnoflarında (istasyon) aramaya başlamıştır.

ALMAN POLİTİKASININ

KAYPAKLIĞI

"Uyum sağlayamayarak, toplumu ve ekonomiyi bozuyor, Almanların işini elinden alıyor..." gibi bahanelerle sosyal ve ekonomik haklardan yoksun bırakılan Türkler'in 2 Aralık 1981 tarihli Fede-

retlerdeki düşüş tamamen işverenlerin takdirine bağlıdır. Mesela, birkaç yıl önce bir mühendisi 4 bin Riyale yakın aylık alırken bugün 2 bin hatta 1500 Riyale kadar ücret düşmektedir.

3. Sosyal haklardan tamamen mahrumdur. Ülkemizdeki ya da Avrupadaki işçilerimizin sahip oldukları sosyal hakların hiçbiri onlar için yoktur. Yüksek tahsil görmüş olanlar hariç hiçbiri ailesini, çocuklarını Suudiye'ye göndere memektedirler.

4. Suudi vatandaşı veya işvereni ile karşı karşıya gelme durumlarında, maalesef Suudlu daimâ haklıdır felsefesi hakimdir. O nedenle ki, bırakınız hakkı yenen gurbetçi yığınlarını, milyonlarını kaybeden yatırımcı şirket ve şahıslarımız vardır.

5. İş sürekliliği ve garantisizdir. Şirketin işi biter bitmez işçinin de işi bitmiş olmaktadır. Kefâletle gidenler ise tamamen kefilin insafına terkedilmiş durumdadırlar. İşsizlik güvencesi vs. de yoktur.

Bu konuyu biraz açmakta yarar vardır: *Kefâlet* : bir türlü güvence, teminâttir. Suud Hükümeti, iş sahibi Suudlu vatandaşlara çalıştırabileceği yabancı işçi kapasitesini belirlemiştir. Suudlu o miktar işçiyi dışarıdan getirebilme hakkına sahiptir. İş sahibi Suudlu, işinin mahiyetine göre bu işçiyi devletin müsaade ettiği herhangi bir yabancı ülkeden getirebilmektedir. Pek tabii bu arada Türkiye'den de götürmektedirler. Giden işçiler;

1— Ya kefilin işinde, kefile an-

laştığı ücret üzerinde çalışmakta, 2— Ya dışarıda serbest çalışıp kefile her ay 500-600 Riyal para vermekte (kefalet parası),

3— Veya yine işçi serbest çalışmakta ancak, kefilin işi çıktığında, ihtiyaç olduğunda gidip onun işini tamamen ücretsiz veya cüzi bir ücret karşılığı çalıştırmak mecburiyetindedir.

Resmi yollarla giden bütün işçilerin pasaportları işverenlerce, kefillerce ellerinden alınmakta, onun yerine kendilerine, yalnız Suudi Arabistanda geçerli tanıtma kartları verilmektedir. Böyle bir tedbirin işçi aleyhine olduğu hemen farkedilebilir. Zira işveren veya kefil ile işçinin arası bozulduğunda, birbirlerine ters düştüklerinde, işçiyi pasaportuyla birlikte götürüp polise teslim etmekte, hudud dışına çıkışını sağlamaktadır. Bu acıklı işlemin gerektirdiği masrafları karşılamak ve işçinin işe ve kefile bağlılığını sağlamak üzere işin başında işçinin iki aylık ücreti, işveren veya kefilince tevkif edilmektedir.

Suudi Arabistanda işveren ve işçi kesiminde sendikalaşma, bazı organlar kurma diye bir şey yoktur. İş kanunlarında da benzeri duruma rastlanmamaktadır. Bu durumda petro-dolarların belirli ailelerce paylaşıldığı, Suudi Arabistanda yine petro-dolarlarla kurulan Kraliyet ailesi şirketleri karşısında işçi kesimi çok zayıf ve elikolu bağlı kalmaktadır. Dün aylığına 2 bin Riyale yakın para verdiği müslüman-Türk işçisi karşısına bugün aylık 600-700 Riyal-lik ücretle razı olan uzak doğu işçilerini dikmekte, sonra da, sen de bu ücretle razı olursan çalış değil-se güle güle demektedir. Bırakınız

Arabistan'daki işçilerimiz çilesi bitmek bilmiyor!

Binbir umutla Arap ülkelerine çalışmaya giden işçilerimiz yıllarca dökdükleri alın terinin karşılığını alamadan Türkiye'ye dönüyorlar

4 yıl Suudi Arabistan'da yol inşaatında çalışan 53 Türk işçisi ile Ürdün'de çalışan 35 Türk işçisi süründükten sonra beş parasız Türkiye'ye dönüyorlar

"Hakkını arayan 7 kişi hâlâ hapiste"

Arabistan'daki Fahad el Zobin adlı şirketin yol inşaatında tarafların şartları altında çalışan 53 Türk işçisi. "Şirketin iflas

"Ürdün'deki işçiler hakkın tokluğuna çalışıyor"

Ürdün'de El Naair adlı şirkette işe başlayan 35 Türk işçisi de, kaçar gibi Türkiye'ye döndü. İşçilerimiz: "Biz orada kö-

ral Meclis tavsiye kararıyla getirilen: Aileleri yanına gelecek gençlerin, yaş sınırlamalarının 18'den 17'ye düşürülmesi, anne ve babası olmayan gençlerin ülkeye, çalışmaya ya da eğitim durumunda olan gençlerin ailelerinin yanına sokulması, en az iki yıllık evlilerin, 8 yıl çalıştıktan sonra eşlerini yanlarına getirebilmeleri kısıtlamaları, genç Türklerin Almanlaştırılması ve Hristiyanlaştırılması teşebbüsleri, 2 Aralık 1981 tarihli "Die Welt"

gazetesinin "Konu yabancılar değil, Türkler meselesidir." manşetinin ardında başlatılan kampanya ve 70 bin işçimizin işsiz kalması, ani ve zamansız göçe zorlanmaları... (3) gerek Helmut Schmidt, gerekse Helmut Kohl hükümetlerinin izledikleri kaypak politikanın neticesidir. Willy Brandt'ın: "Yabancılar politikası hem bizi hem yabancıları kaygılandırıyor, bu üzüntü politikasının ortadan kalkmasını sağlayacak bir yabancılar politika-

sının oluşturulmasını istiyoruz." sözlerine rağmen SPD yabancı işçilere insanca muameleden yanadır, diyemeyiz. Çünkü, Kohl ve Sosyal Demokrat Parti'nin muhafefete iken tutumu belli idi, Hükümetinde de değişmemiştir. Gerçi yabancı düşmanlığının körüklenmesinde CDU ve CSU'nun rolü olmuştur elbette. Ancak, vize dahil, yukarıdaki tespitlerde de görüldüğü gibi yabancı işçileri, özellikle Türkleri göçe zorlayan bütün

işçi kesimini yüksek tahsilli yabancılar, üniversite hocaları için de benzeri durum söz konusudur. Orada dört türlü ücretin varlığından söz edilir:

1. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) vatandaşları için ödenen ücret (en yükseği),

2. Suudi vatandaşları için ödenen ücret (bir aşağısı),

3. Batı Avrupa (İngiltere, Fransa, Almanya gibi) ülkelerin vatandaşları için ödenen ücret (bir kademe daha aşağısı)

4. Diğer ülkelerden (Mısır, Türkiye, Pakistan gibi) gelenler için ödenen ücret ki, en sonuncu olmaktadır.

lerindeki gurbetçilerimizin sahip buldukları sosyal hakların hiç-biri burada görülmemektedir.

3— Her iki devletin üst düzey yetkilileri ve hükümetleri arasında, gurbetçilerimizin durumunu düzeltici resmi girişimler de yok denecek kadar azdır. Bir bakıma herkes kaderine terkedilmiştir. Devletin sahip çıkmadığı yerde işçi ve gurbetçilerin kaderi üç kağıtçı, çıkarıcı pavaravan kişilerin, kuruluşların eline terkedilmiş olmaktadır. Bu sahtekârlara karşı işçilerimizin dikkatli olmaları da resmi ağızlardan zaman zaman anons edilmektedir. Bu durumda yukarı-

olmaktayız. Orada çalışan bir uzak doğulu işçiye ücretini sordüğümüzda, sırf düşkünlüğünden dolayı söylemeye utandığını yüzünden okuyabilirsiniz. Kişiliğini yitirmiş bu insanlarla eski kölelerin ne farkı kalmakta? Oysa İslâmın beşiği o tapraklarda köleye ilk hürriyeti İslâm dini tanımış, kazandırmıştır. Çalışanlar sınıfının hak ettiği ücreti, alınımın teri kurmadan vermeyi müslümanlık emretmiştir.

Bu ve benzeri tedbirler işte bugün fertlerin keyfi tasarruflarıyla geri plana maalesef itilmiştir.

LIBYA VE ORTADOĞU ÜLKELERİNDE ÇALIŞACAK İŞÇİLERİMİZİ; GÜNDE 8, AYDA 240 SAAT ÇALIŞMA ÜZERİNDEN; HAFTA'DA 1 GÜN AY'DA 4 GÜN ÜCRETİ HAFTA TATİLİ İZİNİ VERİLMEK ŞARTIYLA; ÜLKELERE VE VASIFLI-VASIFSSIZ OLUŞLARINA GÖRE ÖDENMESİ GEREKEN ASGARİ ÜCRETLER:

ÜLKE ADI	Günde 3 öğün yemek ve sağlık şartlarına uygun yatacak yer ücretsiz olarak işveren tarafından karşılanmak kaydıyla		Yemek masrafı işçiye ait olmak ve yatacak yer işveren tarafından ücretsiz olarak karşılanmak kaydıyla		Önemli açıklamalar
	VASIFSSIZ	VASIFLI	VASIFSSIZ	VASIFLI	
LIBYA	100.-L.D. (Lib. Dinarı)	120.-L.D.	120.-L.D.	140.-L.D.	
SUUDİ ARABİSTAN	960.-SR. (Suudi Riyali)	1.200.-SR.	1.200.-SR.	1.400.-SR.	Saat ücretleri vasıfsızda 4 ve 5 SR. Vasıflıda ise: 5 ve 6 SR olarak belirlenmiştir.
IRAK	100.-İD (Irak Dinarı)	125.-İD.	Bu ülkedeki Ekonomik ve sosyal şartlar, yemek ve yatacak yerin mutlaka ücretsiz olarak işveren tarafından karşılanmasını zorunlu kıldığından, herhangi bir ücret belirlenmesi yapılmamıştır.		
KUVEYT	85.-KD. (Kuveyt Dinarı)	120.-KD.	105.-KD.	140.-KD.	Gerektiğinde esnek davranılarak 5 KD. indirim yapılabilecektir.
LÜBNAN	2.000.-L.L. (Lübnan Lirası)	3.000.-L.L.	Bu Ülkede Ekonomik sosyal şartlar yemek ve yatacak yerin mutlaka ücretsiz olarak işveren tarafından karşılanmasını zorunlu kıldığından herhangi bir ücret belirlenmesi yapılmamıştır.		Şayet ücret dolar olarak ödenecek ise 2.000 veya 3.000 L.L.'nin dolar olarak o günkü karşılığı yazılacaktır.
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ	46.000.-TL.	60.000.-TL.	"	"	
CEZAYİR, ÜRDÜN, KATAR, BAHREYN, İRAN, UMMAN, BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ, SURIYE, MISIR, DİĞER ORTADOĞU ve AFRİKA ÜLKELERİ	300.-ABD. Doları	400.-ABD. Doları	"	"	Transfer edilemeyen miktar Mahalli para birimi üzerinden ödenebilecektir.

(KAYNAK: İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü)

Suudi Arabistan ve oradaki gurbetçilerimiz için, sonuç olarak şunları belirtebiliriz:

1— İngiliz politikacılarının ve casus Lavrens'in gayretleriyle 20. asrın ilk yarısında birbirine düşman hale getirilen, aslında aynı inançları, kültürleri paylaşan dost Suudi Arabistanda, dostu Türkiyenin işçilerinin, gurbetçilerinin maruz kaldığı muameleler hiç de iç açıcı değildir.

2— Aramızda; din, tarih, kültür birliği olmayan Batı Avrupa ülke-

daki ilgisizliğin bir ifadesi değil mi?

4— Körfez ülkeleri ve Suudi Arabistan, ihracatçılarımızı kontrol için nasıl buralara kadar geliyorsa; kefâlet yoluyla işçi götüren Suudlu şahıs ve kuruluşları da, sırf gurbetçinin hakkını korumak açısından, kontrol hakkı sağlayıcı bir anlaşma yapılmalıdır. Değilse yirminci asrın son çeyreğinde, efendilerine çalışan bir köleler yığını oluşturma gibi bir havaya biz de katılmış, tuz-biber ekmiş

5— Batı Avrupadaki işçilerimize ikinci sınıf vatandaş muamelesi yapılmasına gönlümüz hiç razı olmazken, bu müslüman ülkedeki gurbetçilerimizi hangi sınıf vatandaş arasında sayabiliriz?

Takdir okuyucu ve yetkililerimizdir. Fakat gerçekler yukarıdaki gibi belki de daha acıklıdır. O nedenle de hakiki gurbetçilerdir, onlar.

Ali YILDIZ

ROPÖRTAJ

10 gün önce doğum yapan eşi ile birlikte vize kuyruğunda günlerce bekledikten sonra, vizesi iptal edilerek perişan duruma düşen gurbetçi Ali KONAR:

“ARTIK KENDİMİZİ YAKMA DERECESİNE KADAR GELDİK”

orada yalnızım. Moral bozukluğu yüzünden kendimi sigaraya verdim. Sonuçta hastalandım ve dört ay hastanede yattım. Bu dört ay içinde doktorlar üzüntünün sebebini sorduklarında, ben de eşime vize verilmediğini söyledim. Ve aldığım raporla dahi eşime Ankara'dan vize verilmedi, ziyaret amacıyla... Tekrar 1986 yılının üçüncü ayında vizeye müracaat ettik. Bu müracaatlar bize tabi bir hayli masraf yüklüyor. Bir istek kağıdı 55DM. Tekrar üç ay önce eşim başvurdu, buraya, Anıvara Konsoloslukuna, Sebep gösterilmeden yine reddedildi. Son olarak ben Berlin Senatosuna iki sayfa dilekçe yazdım. Eşime şu tarihten beri vize verilmemektedir, bu beni maddi-manevi yönden yıpratmaktadır, dedim. Ben sinir tedavisi görmeye başladım, moral bozukluğu içerisindeyim. Her an kaza yapabilirim veya intihar etmeyi düşünüyorum, dedim. Yabancılar görevlisi Barbara John'dan 'termin' aldık ve görüştük. Kağıtların hepsine baktı ve bunun mümkün olmayacağını, nasıl olupta bu kadar

sürüncemeye bırakıldığını bizzat hayretle ifade etti. Tekrar istek kağıdı çıkarmamı söyledi, çıkardım. Tekrar dördüncü defa bu ayın yedisinde müracaat ettik. Pazartesi günü saat 02:30'da gelin, dediler. Bu arada yeni bebeğimiz oldu. Biri on günlük olan iki bebeğimizi ele bırakarak Pazar akşamı Kahramanmaraş'tan Ankara'ya hareket ettik. Bugün geldik 02.30'a kadar aç karına orada bekledik. Aldığımız pasaportta vizelerimize tekrar geçersiz damgası vuruldu. Ben de durumu bakanlığa iletmek üzere mektup yazdım.

Beş senedir, inanın, ilgililer Berlin'deki duvardan daha katı...

Hak-İş Dergisi — Şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz?

KONAR — Valla, şimdi benim gibi yüzlerce, binlerce Türk işçisi bu durumda, ailesini getiremiyor. Ülkemizde insan hakları arayan bu insanlar, kutsal aile mefhumunun ayaklar altına alınmaması için çare aramaktadırlar. İnsan tam sekiz sene nasıl işinden, çocuğundan ayrı yaşayabilir?

Hak-İş Dergisi — Öncelikle kendinizi tanıtır mısınız?

KONAR — Ben 1979 yılının, dokuzuncu ayının 21'inde Almanya'ya gittim, İsmim Ali KONAR.

O yıl eşimin turist olarak Almanya'ya gitmesi için vizeye başvurduk. Reddedildi. Ben red kararının sebebini öğrenmek için avukat tuttum. Avukatın yazışmaları hayli uzun sürdü, bir sonuç alamadık.

Hak-İş Dergisi — Red için herhangi bir gerekçe gösterildi mi?

KONAR — Redde gerekçe hiçbir şey yok. Sadece 'Sayın Konar, ilgili başvurunuz ilgili dairece reddedilmiştir. Gerekçe bildirilmemektedir, bunu anlayışla karşılamanızı rica ederiz' diyor.

Eşim Türkiyede yalnız, ben

olumsuz kararlar yaklaşık on yıldan uzun süredir iktidarda kalan SPD/FDP koalisyon hükümetleri döneminde alınmıştır. Alınan "zorunlu göç" tedbirleri, "el emeğine muhtaç" Almanyanın işçi politikasını çıkarıcılık ölçüsüne dayandırdığının ve kaypaklığının ispatıdır.

KÜLFET Mİ, KATKI MI?

Göçmen işçilerin, özellikle Türklerin, Alman ekonomisine

katkılarını sıralamadan önce yük olup olmadıklarını araştıralım:

1. Göçmen işçinin üretiminin/kazancının önemli bir miktarını memleketine gönderdiği ve pek az tükettiği düşünülürse, çalıştığı ülkede enflasyonu yavaşlatan bir etkenliği olduğu kabul edilebilir.

2. Az veya çok vasıflı işçi kullanan işyerlerinde, işçinin bu vasfa kazanması nedeniyle, masraflarına katılmadan onlardan istifade edilmektedir.

3. Göçmen işçi, bulunduğu ülkenin genel masraflarına katılmakta, fakat katılmanın karşılığında aynı payı alamamaktadır. Bu suretle dolaylı yoldan, örneğin, milli işsizlik sigortasının kaynağını çalılışarak beslemektedir.

4. Çalışanın ailesine sosyal güvenlik yardımları açısından; göçmen işçi, vatandaş işçiden daha aza malolmaktadır. Zira, göçmen işçinin beraberinde getirdiği aile, vatandaş işçinininkinden daha azdır.

YURTDIŞI İŞÇİ TASARRUFLARI

Dr. Birsen ERSEL

Yıllar	Milyon \$
1964-1975	5.927.9
1976-1980	6.713.2
1981	2.489.7 - 303.1
1982	2.186.6 - 633.0
1983	1.553.6 + 327.6
1984	1.881.2 - 107.0
1985	1.774.2

(KAYNAK: T.C. Merkez Bankası
Ödemeler Dengesi Müdürlüğü)

Türkiye'deki hayat standartlarını değiştirmek veya iyileştirmek amacıyla yurt dışına giden Türk işçileri Batı Avrupa ülkelerinde en ağır koşullar altında ve çok düşük ücretle çalışmaya razı olmuşlardır. Tüketim alışkanlıklarında en alt düzeyde tutarak en çok tasarruf olanaklarını aramışlar ve Avrupa'da çalışan yabancı işçiler arasında en yüksek tasarruf yapan ünvanını almışlardır. "Türk işçilerinin tasarruf eğilimleri %45 - %52 arasında değişmektedir.

Türk işçilerinin tasarruflarını olumsuz yönde etkileyen en önemli harcama da oturmuş oldukları konutlara ödedikleri kira bedelleri olmaktadır. Bu konutlar değerlerinin çok üzerinde kiraya verildikleri gibi köhne, terk edilmiş harap binalardır. Konut sorunu çözümlenmiş olsa, Batı Avrupa'da çalışan Türk işçilerinin biriktirimleri daha da artacaktır.

Batı Avrupa'daki işçilerimizin biriktirimlerine göre Orta-Doğu ülkelerinde çalışan işçilerimizin biriktirimlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu Ortadoğudaki işçilerimizin konut ve beslenme gereksinimleri için daha az harcamada bulunmalarındandır.

İŞÇİ TASARRUFLARININ BOYUTLARI

Batı Avrupa'da çalışan işçilerimizin, fazla mesai, çocuk parası, ikramiye gibi yan ödemelerinden önce 1.200.- DM bu yan ödemelerden sonra 1.500.-DM olan aylık ücret gelirlerinden yapmış oldukları biriktirimleri 675.- Dm yıllık ortalama olarak 8.100.-DM olarak hesaplanabilir.

Batı Almanya'da çalışan sigortalı Türk işçilerinin sayısı 600.000 civarındadır. Bunların aylık toplam biriktirimleri 405 milyon DM, yıllık toplam tasarruflarında 4.8

milyar DM olarak hesaplanmaktadır:

Diğer Batı Avrupa ülkelerinde bulunan 180.000 civarındaki işçimizin aylık ve yıllık tasarrufları da F. Almanya'dakilere yaklaşık bir düzeydedir. Bunlarında ayda 600.-DM yılda 7.200.-DM eşdeğerinde bir tasarruf gücüne sahip oldukları, yapılan araştırmalar sonucunda anlaşılmaktadır. Bu işçilerimize ait toplam biriktirimlerin aylık tutarının 108 milyon DM'ye yıllık tutarında 3.9 milyar DM ye eşit olacağı hesaplanmaktadır.

Henüz Ortadoğudaki işçilerimizin biriktirimleri hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Bunların ücretlerinin düşük olmasına karşın %70 oranında bir biriktirime sahip oldukları bilinmektedir. Bu aylık ortalama 300.- DM ye eşdeğer bir miktardır. Orta Doğu ülkelerindeki 1984 yılı sonunda toplam işçi sayısı 185.862 dir buna göre, Orta Doğudaki işçilerimizin toplam olarak ayda 55 milyon DM ye yılda ise 670 milyon DM'ye eşit değerde bir biriktirime ulaşabileceği kabul edilmiştir.

Bütün bunlardan gerek Batı Avrupa ve gerekse Orta Doğudaki tüm işçilerimizin net biriktirebilecekleri gelirlerinin aylık toplamı en az 570 milyon DM, yıllık toplamını da 6.8 milyar DM olarak

düşünmek olası görülmektedir. Bu hesaba sadece yasal yollarla çalışmaya giden Türk işçileri alınmıştır.

KAYNAKÇA:

1- Birol , Yüksel, Yurtdışındaki işçilerin tasarruflarının değerlendirilmesi. T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Nisan 1982, Ankara: s. 7

2- A. k. s. 7

3 - F. Almanyadaki Türk işçilerine ait Bazı Mali Hakların ve Sosyal Yardımların sağlanması ve Türkiye'ye aktarılması T. C. Başbakanlık, Devlet Planlama Teşkilatı, Haziran 1980, Hizmete özel; Yurt dışı işçi hizmetleri raporu (İlgüm Basımevi, Ankara 1985)

Bu yazı, "1985 Yılı Yurtdışı İşçi Hizmetleri Raporu" isimli Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, yayınından alınmıştır.

5. Göçmen işçinin grev yapmadığı, sınıflararası dengelyi sağladığı, işverenin sağlık, işgüvenliği ve benzeri yükümlülüklerinde tasarrufa gittiği, hiçbir sosyal hakkı ve işten çıkartılmada güvencesi olmayan yabancı işçinin "hak arama özgürlüğünün" bulunmadığı (5) Alman bankalarında işletilen milyarlarca tasarruf ve halen üretimdeki işçinin çoğunun kalifiye eleman durumuna gelmiş olmasının getirdiği artılar göçmen işçilerin ya da "Mesele Türkler meselesidir" dendiğine göre Türklerin, Alman ekonomisine külfet değil nimet olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

İŞSİZLİĞE NEDEN TÜRKLER Mİ?

Gerçek şudur: Yabancı işçi kabul eden ülkelerde, bilhassa Almanya'da ağır ve itibarsız işleri o memleketin kendi işçileri yapmak istememektedirler. Çoğunlukla "mesleki yetiştirmesi" gerektiren (vasıflı işçi) hizmetlerde çalışmak istemektedirler. (6) Bu nedenle işsizliğe neden olarak Türklerin gösterilmesi mümkün değildir.

İNSANCA MUAMELE NEREDE?

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 23. maddesi: "Elverişli çalışma koşulları, eşit işe eşit ücret hakkı, çalışanın kehdisine ve ailesine insanlık haysiyetine uygun yaşayış şartlarının sağlanmasını" öngörmektedir.

Eski semtlerin arka avlularında, daracık sağlıklı konutlarda oturan göçmen işçilerin, bölünmüş bir aile düzeni içerisinde yaşamaları ciddi sorunlara kaynak teşkil etmektedir. Ayrıca, göçmen işçilerin sosyal patolojisi incelendiğinde görülecektir ki; son derece ciddi rahatsızlıklar mevcuttur. Bunların başında ve sık görülen başta tüberküloz olmak üzere solunum organları rahatsızlıklarıdır. Bundan sonra sindirim organları (ülser) daha sonra akıl (sinir) hastalıkları ve kanser sık sık görülmektedir. Bazı hastalıklar göçten bir yıl sonra patlak vermekte bazıları da geç teşhis edildiği için iş-hastalık ilişkisi tespit edilmemektedir. (7)

Şimdi bütün bunlardan sonra, sağlam olarak gittikleri ülkelerde iflah olarak marazlara yakalan bu insanları, çürük çaput gibi nasıl kapı dışarı edecekler ve buna hangi insanlık (!) ve hukuki (!) kılfı uyduracaklardır, merak edilmektedir.

Türlere saldıran bir grup ırkçı şovnist Alman genci yakalanmaz

Ve bir müslümanın kapısına "saldıracağız hazırol" anlamında asılan domuz ayakları.

yada takibat görmez iken Alman polisi sudan bahanelerle Türkleri mağdur etmekteki maharetini sergilemektedir. Gerçek suçlu ya da zan ile yakalanan Türk işçisi günlerce gazete sütunlarında abartılarak malzeme edilmektedir. Türklerle karşı yürütülen kampanyada vatandaş, polis, basın, hükümet birileri iki geri tangosuyla eylem birliği içindedirler.

İG - METAL + DGB = TÜRK-İŞ

Alman İşçi Sendikaları Birliği (DGB) ve İG-Metal gibi işçi kuruluşları, hükümetlerinin aldıkları kararlar seyirci kalmaktadırlar. Göstermelik beyanlarla Türk üyelerinin uğradığı haksızlıklar karşısında ciddi tavrı almamakla tıpkı Türkiye'deki Türk-İş politikasını takip etmektedirler. Malum, Türk-İş, işçi sorunlarını uyuyarak takip etmekte sonra da uyku mahmurluğu ile sendikacılık yapmaya yeltenmektedir. Türk-İş ve DGB'nin aynı olan işçi politikaları, hadiselerle karşı duyarlılıkları menfaat noktasında sınırlanmaktadır. Zira her ikisi de İ.C.F.T.U. üyesidirler.

GURBETÇİLER TEDİRGIN

1973 yılında kurulan Bakanlık- lar arası Yurtdışı İşçi Sorunları Koordinasyon Kurulu daha sorunlara çözüm aramaya başladığında çaresiz kalmış, sorunlar ise büsbütün büyümüştür. Domuz eti veya ihracatçılar sorunu yerini; vize, çocukların öğrenimi ya da oturumu veya seçimlerde oy kullanma, inanç ve geleneklere sadık kalabilme gibi sorunlara terketmiştir. Da-

ha sonra kurulan resmi örgütler dahi çaresiz kalmaktan başka bir netice alamamışlardır. Tabii örgütler arasında planlama, ciddi ve tutarlı çalışma, koordinasyon olmayışı, yetişmiş eleman olmayışı, olaylara batı kafasıyla yaklaşım ve sun'i tedbirler başarısızlığın başlıca etkenlerindedir. Bu başarısızlıkta hükümetlerin payı da büyüktür. Uzun zaman iktidarda kalabilmek için yeni sorunlara tahammül edememe ya da döviz hatırına verilen tavizli politikanın da tesiri olduğu inkar edilemez. Artık hadiseler karşısında kalınan acizlikleri gören gurbetçileri beyanlatır doyumamaktadır. Çaresizlik içindeki gurbetçiler neyi nasıl yapacaklarını, nasıl davranıp veya nereye başvuracaklarını bilememenin ve sonu kestirelemeyen ümitsiz bir bekleyişin içindedirler.

HAK-İŞ Konfederasyonunun baştan beri izlemekle olduğu ciddi ve samimi politika gurbetçilerimiz tarafından ilgiyle izlenmektedir. Gurbetçilerle ilgili Hak-İş beyanat ve açıklamalarını yurtiçi baskılarının en görünmez köşelerine sıkıştıran gazeteler, Avrupa baskılarında birinci sayfalarından devam yapmaktadırlar. Beyanlatlarımızın İngilizce BBC ve Batı Almanya Köln Radyolarının Türkçe haber bültenlerinde yer almasından memnunluk duyan birçok gurbetçimiz bu memnuniyetlerini gönderdikleri mektuplarında ifade etmişlerdir. Sorunları dile getiren, insanın gözlerini yaşartan bu mektuplardan bir tanesini örnek olarak nedeniyle kısaca özetliyorduk:

"Hak-İş Konfederasyonu Başkanlığına, Ankara. 12 yıldır Almanya'da çalışmaktayım. Bugün zirvedeki Almanyanın kalkınmasında cömertçe alınteri akıtan Türklerden biriyim. Sadece alınteri mi? Gençliğim, sıhhatim yarıyarıya kayboldu buralarda. Üstelik uyumsuzluğun nedeni olarak bizler horlandık. Senelerdir, televizyonları, basınları aleyhimize yayın yapıp bizden nefret ettirdiler. Şimdi de karşımıza geçip "Bunlar bize uyum sağlayamıyor" diyorlar. Soruyorum: Bunlar (Almanlar) kendi kendilerine uyum sağlayabiliyorlar mı?..."

Bu mektupların hepsi de aslında dertlerine, sıkıntılarına çare bulabilme uğraşının çaresizliği ve samimiyeti içinde yazılmıştır. Cesaretlerini kavi inanç ve çelik gibi iradelerinden alan hiçbir Hak-İş mensubunun hakkı ve doğruyu söylemekten geri kalmayacağına

inanyoruz. Bu vesile ile belirtmek isteriz ki; bu tür mektupların Hak-İş Dergisine gönderilmesi, Hak-İş Dergisinin de yurtdışındaki gurbetçilerin sorunlarının devlet mekanizmalarına ulaştırılması ve mes'eleye kamuoyunun dikkatinin çekilmesi gerekmektedir.

ÇÖZÜM NEDİR?

Önce, yurtdışındaki işçiler politikamız onurlu olmalıdır. İstenilmediğimiz yerde illa kalma yüz-süzlüğü tarihi şanımıza yakışmaz "—Yok Efendim, sizin altyapı eksikliği, Türk işçilerinin Alman ekonomisine katkıları, Türkiyenin sorunları, sosyal şartlar, ekonomik sıkıntılar dikkate alınmalı..." gibi özürler belki haklı olabilir. Bunun sorumlusu da şüphesiz gurbetçiler değildir. Özellikle bu sözleri sarfedenden Alman yetkililere şunu hatırlatmak lazım: siz kendi içinizdeki insanca muameleyi tesis edin yeter, ülkemizin sorunlarıyla ilgilendirilmeyi görünmek suretiyle dikkatleri dağıtmayın, lütfen.

Her şeyden önce bu insanlar bizim insanımızdır. Bizim kardeşlerimizdir. Onların sorunlarını Almanların tercihine veya tasvibine göre değil, kendi irademizle çözmek zorundayız. Adam hâlâ bizim sıkıntımızın derdinde... Bize yardım yapacak ve biz hâlâ bağımlı ve muhtaç kalacağız, hesap bu. Uzlaşma ve taviz politikası bize zarar verir. Devletin en küçük hakkın zayı olmadan bu işe kesin bir çözüm bulması gerekmektedir. Almanya da çalışan gurbetçilerin hangi alanlarda çalıştığı, ne ölçüde yetiştiğinin dökümünün yapılması, varsa İslâm ülkelerine aktarma işleminin yapılması veya Türkiye de verimli bir şekilde iktisadi yaşama katılmalarının sağlanması gerekmektedir. Zira işçilerimizin % 40 oranında nitelikli işçilikleri olduğu bilinmektedir. Türkiye, yıllardır kendi sanayileşmesi ve kalkınması için yetiştirdiği vasıflı insan gücünü dış emek piyasalarına kazandırmıştır. Bu kayıplar en büyüğüdür.

Ayrıca Alman bankalarında birikmiş milyarlarca dm'nin en verimli şekilde nasıl üretime dönüştürüleceğinin planları yapılmalıdır. DESİYAB'ında ortağı bulunduğu işçi kuruluşlarının etkinliklerinin artırılmasına ve güçlendirilmesine özel önem verilmelidir.

Tabii bütün bunlar bir anda kısa vadede olmayacağına göre bazı sorunların öncelikle halledilmeye çalışılması mecburiyeti vardır. Örneğin gurbetçilerimizin bulunduk-

ALMANYADAKİ İŞÇİLERİMİZ ve BİRKAÇ PROBLEMLERİ

Almanya ya da Batı Avrupa ülkelerinde çalışan gurbetçilerimiz bugün pek çok sosyal ve ekonomik problemlerle karşı karşıyadır. Bunları burada sıralamak yazının hacmine etki edeceği gibi bir kısmını ele almak ihtisasımızın dışındadır. Ne vakti aralarında bulunduğumuz sırada dile getirilen üzüntüyle dinlediğimiz meselelerinden bir kaçını burada dile getirmekle yetineceğiz. Bunları değerlendirmek okuyuculara ve ilgililere aittir.

a — Satılık Firma konusu:

Bilindiği gibi Avrupaya ve özellikle Almanya'ya giden işçilerimizin çoğu resmi kanalla gitmektedir. Yabancı işçiye ihtiyaç duyan Alman firmaları Türkiye'den talepte bulunmakta veya buraya ge-

lip işçileri alıp götürmekteydiler. Orada işkoluna göre işçi ücretleri bir bakıma sabit, en azından asgari ücretleri belirlidir. İşçi saat ücretini, aylığını üç aşağı beş yukarı bilmektedir.

İşsizlikten veya tatmin edici olmayan ücretten bıkmış olan işçiler oradan bir iş bulduğunda hiçbir şeyin göz yaşına bakmaksızın koşup gitmekte, ancak iş burada bitmemektedir. Asıl problemler oraya gidince karşısına çıkmaktadır, şöyle ki:

Firma çalıştırmak üzere götürdüğü işçilerimizi bir süre çalıştırdıktan sonra ya işinin bitişini ya da iflasını ileri sürerek işçileri işsizlikle karşı karşıya bırakmaktadır. Her ne kadar işsizler için belli bir süre işsizlik tazminatı ödemekteyse de bu ücret çok düşüktür,

ları ülkelerde genel seçimlere olmasa bile en azından yerel seçimlere katılabilmelerinin sağlanması için sürekli konunun gündeme getirilmesi gerekmektedir. Bunun yanında gönüllü dönmek isteyenlerin, gençliğini ve sıhhatini Alman ekonomisinin temelini gömmenin bedeli olarak, Türkiye kendi işlerini kurmaya yetecek kadar bir meblağ tutarında tazminatın derhal sağlanması için acil ve kararlı girişimler yapılması gerekmektedir.

Bu arada yurtiçi bazı basın organlarının, Almanya'dan dönüş yapacak işçilerimizin içerde işsizliği körükleyeceğini iddia etmeleri tamamen gerçeklerden uzak bir iddiadır. Zira Türkiye halen vasıflı eleman açığı vardır. İşsizliğimizin temelini vasıfsız işçiler oluşturmaktadır. Bu tip davranışlara giren her türlü basın organlarının ikaz edilmesi gerekmektedir. Almanya'da haddinden fazla horlanan gurbetçilerimizi Türkiyede, kendi vatanlarında da garip hissettirmeye kimsenin hakkı yoktur.

Zaten bu zamana kadar maruz kaldıkları 'almanca' muamelesi yetişmişte artmıştır bile... Dövizlerine pembe hayaller kurulan, en istahlı planlar yapılan bu kişilere, en azından davulla-zurnayla karşılanan tipi turistler kadar da değer vermemek insanlığa yakışır mı?

KAYNAKÇA:

- (1) Prof. N. Ekim Yurtdışındaki işçiler yol ayrımdamı? 07.11.1982 Milliyet
- (2) a. g. yayın
- (3) Hak-İş Haber Bülteni 22.3.1982 tarihli gazeteler.
- (4) 7. 11. 1982 tarihli gazeteler
- (5) Helsinki, Avrupada göçmenlik ve işbirliği konferansı nihai senedi ve Türkiye konulu ulusal Konferansı T. Barolar Birliğine tebliğ'den
- (6) a. g. tebliğ
- (7) a. g. tebliğ (Champion 1965)
- (8) Hak-İş Basın Bülteni 9.10.1983
- (9) 7.11.1982 Yeni Devir
- (10) Yurtdışı işçi sor. Gn. Md. Raporu Ocak 1982
- (11) Prof. N. Ekim 7.11.1982 Milliyet.

ancak zaruri ihtiyaçlarına yetebilmektedir. Ayrıca işsizlik tazminatının (aylığının) ödediği süre içerisinde işbulma müessesesinin gösterdiği işe işsiz kalan işçi en kısa zamanda başlamazsa işsizlik tazminatını da kaybetme durumuyla karşı karşıya gelmektedir. İş bulma kurumunun teklif ettiği iş belki işçinin ihtisasının dışında olmakta, şartları yönünden daha ağır görünmektedir, bunlar hiç önemli değildir.

İşte gurbetçilerimiz böyle seçeneksiz ve eli kolu bağlı bir durumda karşı karşıya geleceğini bilen firma, ona şu teklifte bulunmaktadır. "Benim ne kadar işim sona erdiyse de falan firmada iş buldum, saat ücretinde şu kadardır, ücretini yine ben ödeyeceğim." böylece tüm işçilerini o firmamaya devretmekte ama ücretlerini kendisi öder görünmektedir. Burada işin esası şöyle cereyan etmektedir. İş sona eren firmanın, işçileri devrettiği (Sattığı) firmayla aslında bir organik bağı bulunmaktadır. O firmayla mesela saat ücretleri 10 marka anlaşmışsa da işçilere saat ücreti olarak 8 mark ödemektedir. Sonuçta işçileri çalıştıran firma düşük ücretle emek bulduğu gibi işçilerin sosyal ve ekonomik sorunlarıyla hiç ilgilenmemektedir. Zira onun muhatabı satılık firma denilen (İşçileri oraya götüren) firmadır. Satılık firma işe herbir işçiden saat başına iki mark kazanmış, gelir sağlamış olmakta, işi bitmiş iflas etmiş olduğundan Devletine karşıda bir vergiyle yükümlü tutulmamaktadır.

İşte insancıl geçinen, kişi hak ve hürriyetlerini savunan batılı dostlar yabancı dedikleri gurbetçilerin hakkını bu şekilde gasbetmektedir. Durumun farkına varan gurbetçilerimiz bir seste çıkarmaktadırlar. Düşük ücretle de olsa önlerinde sürekli bir iş var, bu tamamen işsiz kalmaktan daha iyidir, demekteler, fakat vatandaşlarımızın maruz kaldığı bu işkenceye hangi gönül razı olabilir. Böyle bir işlemin işçilerimiz arasındaki adı: "Satılık firma"dır.

b- İlticalar ve istismar:

Bu konuda çıkarıcı katı kapitalizmin bir diğer benzer kötü örneğinde iltica ile gelen bir durumdur. Zayıf olmaya göresin herkes "vur abalya" der. Bir kısım kişiler batılı ülkelere gitmekte asıllı yada asılsız bazı şeyler ileri sürerek siyasi iltica hakkı istemektedirler. Siyasi iltica ile giden bu kişilere hemen sahip çıkan bu devletler

onları işverenlerin kucağına itmektedirler. Kaçak yollarla ve iltica ile giden bunlar için iş kanunları hükümleri de uygulanmamakta, ne ücret verilirse ona çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Aksi halde geldiği devlete iade edilme riski daha da artmaktadır. İşte iltica müessesesini akılca işleten batılılar ve özellikle Almanya, bir taraftan sığınan işçinin ülkesini tenkide girişmekte, diğer taraftan çok düşük ücrete razı olan zinde emekler bulmaktadır. Batı kapitalizmi için bu normaldir.

İşçilerimiz işte bu tür ilticalardan da sıkıntılı ve şikayetçidirler. Nedeni de aynı ülke insanından resmi yolla gelene saat ücreti 8 mark ödeyen işveren, iltica yoluyla gelene 4 mark ödemekte ve "ikinizde aynı ülkenin insanısınız o nedenle benden fazla ücret isteme, isteyeceksen buyrun kapı orasıdır" demekteler. Böylece ücretler her geçen gün düşmektedir. Resmi yolla gelenler aleyhine olmaktadır. Sömürülen mülteciler kendisini ve soydaşını küçük düşürmekte güç bırakılmaktadırlar.

İşte batılı dostlar ülkelerine vaki ilticalardan görünürde şikayetçiyse de hakikatte memnundurlar. Nedeni ucuz emek, çok kâr ve karşı ülkeye siyasi baskı, eski işçilere göz dağı. Burada sağlanan çıkarla kolhozlarda çalıştırılanların sırtından sağlanan çıkar arasında isminden başka ne fark görüle-

İşçilerimizin kafalarını bulandırmak amacıyla Yahovaçıların dağıttıkları kitapçıklardan biri.

bilir? Birini firmalar, dolayısıyla devleti diğerini ise doğrudan devlet (yönetici efendiler) sömürmektedir.

c- Gurbetçiler ve dini faaliyetler yanıltıcı bilgiler:

Her göç, toplu göçler bazı değerlerde beraberinde götürmüştür. Bu değerlerden biri de dindir. Mesela, orta ve yeni çağda Avrupa'dan Amerikaya yapılan göçlerde her grup gittikleri yerde kendi kiliselerini tesis etmişler, onun etrafında toplanıp varlıklarını korumaya çalışmışlardır. Günümüzde Hristiyanlığın çeşitli kollarının ve kiliselerinin en çok ABD'de bulunmasının nedeni budur. Gerçekten de orada çeşitli dini cereyanlar, kiliselerin bir harmonisi hemen görülür. Bu ibadethaneler kendi cemaatlerini erimekten, kaybolmaktan korumuş, asırlarca varlıklarını devam ettirmiştir. Din adamları öncülere, yöneticilere, eğitimciler olmuştur.

Batılı ülkelere giden işçilerimiz giderken veya gönderilirken ilk zamanlarda dini, manevi ihtiyaçları düşünülmemiş, bu servislerin nasıl yürütüleceği resmi müzakerelerde ele alınmamış, gündeme getirilmemiştir. O nedenle ki; Batı Avrupa ülkelerine, Almanya'ya giden ilk gurbetçilerimiz manevi yönden ihmal edilmiş, kişilikleri erimeye maruz kalmıştır. 1970'li yıllardan sonra sayıları bir hayli artan gurbetçilerimiz kültürel ve manevi asimilasyondan korunabilmek için küçük gruplar halinde bir araya gelerek kendileri ibadet yerleri kiralamış, tesis etmiştir. İbadetlerini sağlıklı bir şekilde yerine getirebilmek, çocuklarına dini bilgilerin öğretilmesi için din görevlileri bulmuş veya götürmüşlerdir. Bu görevliler sahip buldukları dini bilgileri onlara öğretmeye başlamış, imamlık görevini yerine getirmişlerdir. Çocuk yuvalarına (Kindelkerten) veya diğer okullara giden Müslüman çocuklara yapılan hristiyanlık telkinlerinden onları korumuşlar, bildikleri kadariyle kendi dinlerini, İslâm'ı anlatmış öğretmişlerdir. Ne varki burada olduğu gibi orada da bu görevliler arasında yersiz rekabetler başlamıştır. Bu rekabet maalesef bazan görevlilerin asıl görevlerini ihmal etmelerine yol açmıştır. Devletin resmi yolla gönderdiği insanlar dini hizmetlerin görüldüğünde belki çok geç bir devreye, herkesin safını aldığı bir zamana rastlar, dersek mübalağa edilmiş olmaz.

AVRUPA'YA İŞGÜCÜ İHRACATI

Dünyamız, yüzyılımızın başında ve yarısında olmak üzere iki dünya savaşına şahit olmuştur. Bu iki büyük savaşın doğurduğu sosyal ve ekonomik yaraları sarmak ve düzensizlikleri gidermek için, ülkeler, hızlı bir kalkınma yarışına girmişlerdir. Özellikle 1950'lerden sonra Orta ve Kuzey Avrupa ülkelerinde hızlı bir ekonomik ve teknolojik gelişme, giderek artan bir tempo ile kendisini hissettirmeye başlamış ve işgücü açığı ortaya çıkmıştır. Orta ve Kuzey Avrupa ülkelerinin bu hızlı gelişmesinin aksine, Güney Avrupa ve Akdeniz ülkeleri ise, özellikle İspanya, İtalya, Yugoslavya, Portekiz, Türkiye ile Kuzey Afrika ülkeleri, bütün çabalarına rağmen istenilen ekonomik gelişme hızına ulaşamamışlardır. Avrupa kıtasındaki bu sık gelişme, Kuzeye emekgücü ihtiyacı açığını, Güneyde istihdam edilemeyen büyük bir emekgücü birikimini doğurmuştur. Önceleri ferdi teşebbüs olarak Güney'den, Orta ve Kuzey Avrupa'ya çağlıştırmak üzere gidişler başlamış, bir

kaç yıl içinde bu gidişler onbinlere ulaşmıştır. Nihayet 1956 yılında emekgücünü gönderen ve kabul eden ülkeler de, durumu resmen tanımak ve kabullenmek zorunda kalmışlardır.

Türkiye'de 1957'lerde başlayan istihdam sorunu 1960'larda iyice artmış, istihdam edilemeyen nüfus sosyal yapıda kendini hissettirir dereceye varmıştır. Bu yıl içinde gerek burslu, gerekse teknik eğitim için yurtdışına gidenlerle bazı macera heveslilerinin Avrupa'ya giderek çalışmak istemeleriyle, Avrupa'ya ilk emekgücü ihracı başlamış oldu.

Ve 30.10.1961'de Almanya ile bir işgücü anlaşması imzalandı. Bu anlaşmayı daha sonra imza tarihlerine göre, Avusturya, Belçika, Hollanda, Fransa, İsveç ve Avusturya imzalanan anlaşmalar takibetti.

Avrupa ülkelerine işçi gönderilmesi 1973 yılına kadar sürdü. 12 Kasım 1973 tarihinde F. Almanya hükümeti ekonomik kriz bahanesiyle her türlü yabancı işçi alımını

durdurdu. Bunu kısa fasallarla öteki Avrupa ülkeleri izledi. Ve böylece T. C. İş ve İşçi Bulma Kurumuna yabancı ülkelere gelen işçi talepleri de tamamen son buldu. Fakat buna rağmen istatistikler, Avrupa ülkelerindeki — özellikle F. Almanya'daki — diğer yabancı işçi sayılarında düşüşler gösterirken, Türk işçi sayısında düşüş şurada dursun, artışlar göstermektedir.

1974-1980 Yılları Arasında F. Almanya'daki Yabancı İşçilerin Sayısı (*)

Başlangıçta bu işgücü ithal ve ihracatı, taraflara çok cazip görünüyordu. Çünkü taraflardan biri, fazla işgücü birikimine istihdam imkanı bulurken, öteki de işgücü açığını gideriyordu. Yapılan iş, bir alışveriş gibi kabul edildi. Üzerinde karşılıklı konuşulan şeyin insan olduğu; onun da madde ve manasıyla bir bütün teşkil eden manevi bir varlık olduğu hakikatı ya hiç akla getirilmedi, ya da arka plâna itildi. Bunun için de ileride doğabilecek muhtemel sorunlar için hiç

Onlar da gider gitmez o rekabetin içerisine çekilmiş, tartışmalara girmişlerdir. Fakat şunu memnuniyetle belirtmek gerekir ki, dini hizmetlerde bulunan her görevli kendi ilmi kapasitesine göre muhataplarına, cemaate ve çocuklarına birşeyler vermeye çalışmış, dini duygularını canlı tutmuşlardır.

Peki oradaki din hizmetleri hakkında söz konusu şikayetler nereden ve niçin kaynaklanmaktadır? Öncelikle avrupalı dostlarımız laiklikten din hürriyetinden bahseder, savunurlarken kendi toplumlarında başka dinlerin ve özellikle İslâmın yaşanmasına ibadetlerinin icrasına ibadetlerinin icrasına razı olunmaktadır. Bugün İngiltere, Almanya ve sair devletlerde minareli cami görmek mümkün fakat hoparlörsüz veya hoparlörlü açıkca ezan okumak her yerde yasaktır. Fakat bir plak dükkanı hoparlörle dışarıya yayın yapabilir. Dün Osmanlı devletinde Cizvit okullarında müslüman çocukları hristiyanlaştırmak için gayret gösteren kilise bugün kendi kucağına düşmüş ekonomik bakımdan kendine bağımlı müslüman işçileri müslüman körpe çocukların dimağlarını bil-

giz kişileri hristiyanlaştırmaktan geri kalır mı? Yahova şahitleri bunların başında gelir. İşte onların bu emelini işçilerin özel gayreti götürdükleri din görevlileri veya devletin gönderdiği görevliler suya düşürmüş olmaktadır. O neden-

mescitlerden şikayetçiler. Bu şikayetlerini hedef saptırmak suretiyle iftiralara oralar buralara iletmektedirler. Bazan bu şikayetlere sonuna kadar inananlar çıkmaktadır.

Gurbetçilerimizin oluşturduğu

Köylü kızı Nuray Almanya'dan 1 yılda esrarkeş olup döndü

Kızı Nuray'ı Balıkesir'in köyünden Almanya'ya götüren baba Süleyman Ata, iki yıl sonra "Kızın esrarkeş bir hıptı oldu çıktı" deyip annesinin yanına gönderdi.

Nuray'ın uyuşturucu bulmak için 3 ay içinde 10 kere evden kaçtığını söyleyen derli annesi polise başvurup "Ne olur kızımı bulup tedavi ettirin. Almanlar kızına mahvettiriyor. Söz de geçiremiyorum" diye derli vandı.

Yazı 9'uncu sayfada

le de kendi toplumlarındaki yabancıların tam veya yarı organize dini faaliyetlerden, topluluk ve

cemaatlere mescitlere başka ülkelerden gelmiş müslüman gurbetçilerin katıldığını her an görmek

Yıllar ve Ülkeler İtibariyle Yurtdışına Gönderilen İşçilerin Sayıları

Ülkeler	1961-1973	1974-1980	1981-1983	1984	1985
F.Almanya	648.029	9.412	392	17	23
Avustralya	4.668	3.785	627	145	250
Avusturya	34.461	5.003	203	2	16
Belçika	15.309	834	17	3	7
Fransa	45.366	10.668	19	-	4
Hollanda	23.359	1.836	37	5	5
İsviçre	6.360	2.794	751	69	110
S.Arab	4	26.739	46.942	25.985	35.067
Libya	664	48.457	80.645	16.410	9.680
Diğerleri	12.069	15.729	30.978	3.179	2.191
Toplam	790.289	125.257	160.611	45.815	47.353

(KAYNAK: İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü)

ALMANYA'DAKİ YABANCILARIN SAYISI

YIL	TOPLAM	TÜRKLER	YUGOSLAVLAR	İTALYANLAR	YUNANLILAR	İSPANYOLLAR
1974	3.166.000	1.028.000	708.000	630.000	406.000	273.000
1975	4.100.000	1.077.000	678.000	601.000	390.000	270.000
1976	3.948.000	1.079.000	640.000	568.000	354.000	219.000
1977	3.948.000	1.118.000	630.000	571.000	328.000	201.000
1978	3.981.000	1.165.000	610.000	572.000	305.000	189.000
1979	4.144.000	1.268.000	621.000	594.000	297.000	182.000
1980	4.453.000	1.462.000	632.000	618.000	297.000	180.000

mümkündür. Mesela Yugoslavyalı, Arnavutluklu, Faslı, Cezayirli, Surinamlı vs. liler. Dün mescit bulunamadığından Amsterdam'da kiliseye giden Surinamlı müslüman ailenin çocuğunun, bugün mescid bulunca oraya gitmektedir.

SONUÇ :

Bu konuda sonuç olarak şunu belirtmek isteriz ki, batıda işçilerimiz arasında gösterilen dini faaliyetler, işçilerimizin o topluma ayak uydurmasına asla engel değildir. Onların kişiliklerinin korunmasına dinine vatanına, milliyetine, manevi değerlerine bağlı bir şekilde yetişmelerini asıllarını kaybetmemelerini sağlamaktadır. Asıl orada veya burada uyum sağlayamayanlar bu duygulardan mahrum kalanlardır. Dini faaliyetler o nedenledir ki, bizce ihmal edilmemelidir. Ancak öncede belirtildiği gibi yersiz rekabetlerin, karalamaların, aşırılıkların önünde mutlaka geçilmelidir. Bu aşırılıklar, parçalanmalar ve dedi-kodular bizleri tedirgin ve rahatsız etmekte, batılları memnun bırakmaktadır. Onlar temelde başka dinlerin kendi topraklarında faaliyetlerine karşılar.

bir teklif ve tedbir düşünme ihtiyacı duyulmadı.

Bu nedenle bazı sorunların çıkması gayet tabii idi. Çünkü sözkonusu insandı. İnsan varolduğu sürece de onun değişik bir çok problemleri olacaktı. Nitekim öyle oldu. Çok geçmeden bir çok problemler ortaya çıktı.

Bu problemleri tatad etmek veya ortaya teker teker sayıp dökmek böyle bir makalenin sınırlarını aşar. Bununla beraber bu problemlerin ya da sorunların bir kısmı doğrudan doğruya Türkiye'yi ilgilendirir. Meselâ; Türk gümrük kapılarındaki giriş-çıkış işlemlerine ilişkin problemler, İşçilerin Türkiye'ye izinlerini geçirmek için geldikleri yaz aylarında trafik kazalarının tırmanışa geçmesiyle ilgili problemler, İşçilerin Türkiye'de bıraktıkları eş ve çocuklarıyla ilgili problemler, Türkiye'deki çocukların eğitim problemleri, Türkiye'ye döndükten sonra, istihdamlarıyla ilgili problemler... v.b.

Bir kısmı ise işçilerin çalıştıkları ülkeleri ilgilendirir. Meselâ; iş-

çilerin konut sorunları, işçilerin uyum sorunları, işsizliğe yaptıkları olumsuz etkiler, işçilerin aralarındaki anlaşmazlıklar ya da polise olaylar, oturma izinlerine, aile fertlerini yanlarına almalarıyla ilgili problemler... v.b.

Bir kısmı ise hem Türkiye'yi ve hem de işçilerimizin çalıştıkları ülkeyi aynı derecede ilgilendirir. Meselâ; işçilerin sosyal güvenlik haklarının korunması, mesleki eğitimleri, çocuklarının eğitimleri, çalıştıkları ülkeye intibak etmeleri ve geri döndükten sonra da Türkiye'ye intibak etmeleri ile ilgili problemler, Boşanma ve ondan doğan çeşitli problemler, işçi çalıştıran ülke ile Türkiye mevzuatlarının yetersizliklerinden kaynaklanan problemler... v.b.

(*) F. Devlet İstatistik Dairesi 1974-1981 İstatistik Yılığında alınmıştır.

* Yrd. Doç. Dr. Eyyüp SANAY
G.Ü. Basın-Yayın-Yüksekokulu
Öğretim Üyesi

**Yurtdışında çalışan
işçi çocuklarının
en büyük derdi**

BEDELLİ ASKERLİK

Bedelli askerlik konusunda yurt dışında çalışan işçi çocuklarının kendi aralarında örgütlenerek faaliyet yürüttükleri görülmektedir. FEBAG (Federal Almanya Bedelli Askerlik Girişimi) ve ona bağlı 41 yerel bedelli askerlik girişimi, 15.000 DM tutarındaki bedelin 5.000 DM'ye indirilmesi ve sözkonusu toplanan bedellerle gençlerimizin geleceğine yönelik yatırımlar yapılması için girişimlerde bulunuyorlar.

19 Mayıs 1986 tarihinde, kendilerini bedelzede, olarak adlandırılan 15.000 genç, F. Almanyanın 34 kentinde seslerini Ankaraya

81 girişimin temsilcileri olarak pijama giyerek gittik. Dilekçelerimizi verip konsoloslukların önünde davullarımızla, zurnalarımızla halaylar çektik. 21 Haziran'a yönelik çağrımızda da belirttiğimiz gibi; "Kavat takar, takım elbiseler giyeriz, sorunlarımızı anlatırız, kimse dinlemez. Mektuplar, dilekçeler yazarız, cevap bile alamayız. 15 bin genç 19 Mayıs'ta bir araya geliriz, görmek istemeyen gözler burada görmez Aslında bunların hepsi görülüyor görülmesinde, renkli, tomar tomar dövizlerin gölgesinde kalıyor herhalde? Öyle ya bizim durumumuz?

ödemeleri zaten imkansızken ortalama maaşla (1.200—1.500 DM) çalışanlarımızın ise her yerden kısıtlayıp ayda 200.— DM ödemesi durumunda 10 yıl 5 ay ödemedede bulunmamız gerekiyor. Pekiyi, birde birkaç oğlu olan aileleri düşünelim?

Bütün bu nedenlerden dolayı, biz bedel miktarının 5.000.—DM ye indirilmesini istiyoruz.

Yaptığımız kaba bir hesaplama son beş yılda ülkemize 500 milyon Mark'ın üzerinde bedel ödediğimizi tesbit edebiliyoruz. Ne oldu bu paralar? Ülkemizde milyonlarca genç işsizken, öğrenciler üniversite sınavlarında akıl almaz bir şekilde elenirken, bizler ülkemizden ayrı yabancı düşmanlığı tehdidi altında yaşarken niye gençlerin paraları ile yine gençlerin sorunlarına çözüm getirecek alanlara yatırımlar yapılmıyor? Halbuki, bu paralar ülkemizde iş, öğrenim ve eğitim yerleri açılrsa bizlerin büyük bir çoğunluğu bir dakika bile buralarda sürünmeyiz.

Bu arada 22 Haziran 1986 tarihli Hürriyet gazetesinin yayınında Alman sendikalar birliği Baden Württemberg eyalet başkanı Pamerke'nin kendi hükümetine yaptığı çağrı ile Almanlara uygulanan askerlik süresince işyeri garantisinin yabancılarla uygulanmasını isteyerek şöyle demektedir: "Türk gençleri uzun süre Almanya dışında kalarak oturma ve çalışma müsadelerini kaybetmemek için Türk hükümetinin iki aylık askerlik karşılığı istediği 15.000.—DM ödemek zorunda kalıyor. Türk hükümeti gençlerin zor durumda olusundan, utanmazca yararlanıyor.

Bu parayı ödemek zorunda kalan Türkler, zaten işsizlik yüzünden düştükleri kötü durum içinde birde borca giriyor. Alman gençlerine askerlik süresince işyerlerinin ve haklarının korunmasını sağlayan yasa yabancılarada uygulanmalıdır."

Bedelin 5000 DM'a inmesi için "Pijamalı dilekçe günü"nde gurbetçi gençler.

duyurmak gayesiyle çeşitli faaliyetlerde bulunmuşlardır.

21 Haziran 1986 günü ise Hamburg, Düsseldorf, Münih, Stuttgart, Frankfurt, Mainz, Hannover ve Essen kentlerindeki konsoloslukların önünde "Bedel düşürsün, pijamalı, dilekçe gösterisi" yapılmıştır.

Febağ yayınladığı açık mektupta şöyle diyor "Türkiye hükümeti hâlâ binlerce genç istemini görmemezlikten geliyor. Onun için bugünü, "21 Haziran, Bedelzedelerin Pijamalı Dilekçe Günü" ilan ettik. F. Almanyanın 8 kentinde T. C. Başkonsolosluklarına

F. Almanya'daki biz askerlik çağındaki gençler arasında işsizlik oranı %17. Hatta Ruhr bölgesinin bazı kentlerinde %24'e ulaşılıyor. Bedelzedelerin %22'si meslek eğitimi görüyor. %70'nin hiç birikmiş parası yok. %25'nin kendi gelirleri yok. Ve %30'unun borcu var.

İşte, bu yaşam ve çalışma koşullarında bizden 15.000 DM bedel isteniyor. İş bununla bitmiyor. Yol masrafı, harçlık eve bırakılan para, burdur'daki "bağış"lar ve kredi faizleri ile bu miktar 20.000 DM yi buluyor.

İşsiz olanlarımızın bu miktarı

TİSK KAMUOYUNU YANILTIYOR

İşverenlere göre işçiler çalışmadan ücret alıyor

ANKARA, (ANKA) Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), Türkiye'de Avrupa ülkelerinden farklı olarak çalışmayan 90 gün için de ücret ödediğini belirterek, bunu karşılığı olmaksızın işverenlerin işçilere ödeme yapması" olarak nitelendi.

● Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'ndan (TİSK) yapılan açıklamada, "Bir yılda 90 gün tatil ve izinlerle geçiyor, bu süre için de ücret ödeniyor" denildi.

nel tatil, 5 günün de hastalık veya mazeret izni nedeniyle çalışmadan geçirdiği kay-

başına işçü maaşını da 1986 yılı için 6 bin 62 lira olarak hesapladı. Saat başına işçü maaşını da 808 52

yüzde 60'ını ise yan ödemeler oluşturdular.

Sosyal yardım adı altında yapılan ödemelerde ilk sırayı yüzde 32,5'lik paylı SSK işveren primi aldı. Yemek giderinin payı yüzde 24, ulaştırma gideri ve kıdem tazminatının payı da u-

31 Temmuz 1986 tarihli açıklamasına göre kısa adı TİSK olan Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu "İşverenlerin çalışmadıkları süreler için dahi işçilere para ödediklerini" iddia etti.

Yılda 90 gün tatil yapıldığını ve bu tatil günlerinin ücretlerinin karşılığı olmaksızın ödendiğini iddia eden TİSK "bu durumun Avrupa ülkelerinden farklı" olduğunu ileri sürdü.

TİSK kamuoyunu yanıltıyor.

TİSK yukarıdaki açıklamasıyla kamuoyunu yanıltarak işverenleri haklı ve masum göstermeyi hedeflemektedir. 52 hafta tatili 22 gün yıllık izin, 11 gün ulusal bayram ve genel tatil, 5 günde hastalık ve mazeret izni olmak üzere toplam 90 günlük ücretli izin kullanıldığını iddia eden ve Avrupa örneği veren TİSK:

1- Avrupa'da örneğin Almanya'da yıllık ücretli iznin 22 değil 30 işgünü olduğunu,

2- Yılda 6 gün ücretli vardiye izni kullanıldığını,

3- 2 gün yılbaşı tatilinden başka 5 günde ulusal bayram tatili olduğunu,

4- SSK'nca ödenmeyen ilk iki günlük istirahat ücretinin bedeli Türkiye'de işverenlerce ödendiği halde Almanya'da 6 haftaya kadar işverenlerce ödendiğini,

5- Ayrıca Türkiye'de kıdemli işçilik itibar görmezken Almanya'da verimliliği ve kıdemliliği teşvik için işverenlerce tedbir alındığı örneğin; kuruluşunun 100. yılı dolayısıyla Mercedes firmasının

her işçiye maaşının %50'si kadar pirim dağıtıldığı gözlerden kaçırılmaktadır.

Kaldı ki özellikle hafta tatili ve genel tatil ücretide Türkiye şartları ve ekonomik şartlar göz önüne alınarak iş yasalarında yer almıştır.

İşverenler Avrupa örneği verirken "Nalın keseri" gibi işlerine geleni almakta, işlerine gelmeyen görmemektedirler.

Bizde diyoruz ki, Türkiye'deki işverenler işçi haklarını yeterince veremiyorlar. Zira;

Türkiye'deki bir metal ya da gıda işçisi ortalama 69.450 TL aylık ücret alırken, Almanya'da aynı işi yapan işçinin ortalama ücreti 1750 DM'dir.

Yukarıdaki ücreti almak için Almanya'da bir işçi 152 saat çalışırken Türkiye'deki bir işçi ancak 80 saat çalışmak zorundadır. Hayat standardı için gerekli olan kalemler yaklaşık olarak incelenirse:

Almanya'da çalışan bir işçi

- Bir renkli TV için 18 gün çalışırken
- Bir Video için 20 gün çalışırken
- Kullanılabilir
- Bir araba için Bir ay çalışırken
- Bir ekmek için Bir dakika çalışırken
- Bir Kg. Et için Bir saat çalışırken

Türkiye'de çalışan bir işçi

- 151 gün çalışması gerekmektedir.
- 259 gün çalışması gerekmektedir.
- 21 ay çalışması gerekmektedir.
- 15 dakika çalışması gerekmektedir.
- 5 saat çalışması gerekmektedir.

İşçi "ev sahibi" TİSK de "usta hırsız" rolünde

TÜRKİYE İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), bu yıl "Çalışma İstatistikleri ve İş Gücü Maaşları" konusunda araştırma yapıyor. Bu yıl yapılan çalışmalarında da "İşçilerin üç gün çalışıp, dört günlük ücret aldıkları" ortaya çıkmış...

Bravo doğrusu... Bir ata sözüümüz vardır. "Usta hırsız, ekinin bastırır" demişler. Sanki bu konu için söylenmiş.

İşçilerimiz bir taraftan enflasyon ve hayat pahalılığı, diğer taraftan düşük ücretler yüzünden inim inim inlerken "haksız kazanç"la yaşamaya çalışıyor.

MLERİN HAKSIZ KAZANÇ SAĞLADIĞI BELLİ DEĞİL
TİSK, bu tutumu ile tam bir "usta hırsız" rolünde. Ezilen ve açlıktan, işsizlikten sürünen işçilerimiz de ev sahibidir. Bu kadar insafsızlık için söylemek laf da bulamıyorum. İşverenlerin para kazandıkları ima edilen işçiler için Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun reva gördüğü şu iddialara bakıp şaşırmayalım.

"Birçok Batı ülkesinde çalışılmayan günler için ücret ödenmesi söz konusu değildir. Türkiye'de ise çalışılmayan günler için ücret ödenmesi söz konusudur. Bu ödemeler ücret maliyetine girmektedir. Toplam 90 günlük ücret bir işçi karşılığında işverenler tarafından işçilere ödenmektedir. Yani, işçilerimiz üç gün çalışıp, dört günlük ücret almaktadır."

NCE, BATI'DAKİ İŞÇİLERİN ALDIĞI ÜCRETİ ÖDESİNLER
Şu sözlere bir bakın... Batı ülkelerinde sözde çalışılmayan günler için ücret verilmemiştir. Böyle bir sistem var mıdır, yok mudur bilmiyorum ama, bizim işverenlerimiz hele Batı'daki işçilere ödenen ücretlerin yarısını bizim işçilerimize ödesinler de, sosyal hizmetlere yapmaya kalksınlar. İşverenlerin araştırma kurulu, Almanya'da vasıfsız bir işçinin ayda en azından 700 ile 800 bin liranın üzerinde aylık ücret aldığı da açıklansın ya...

Almanya'nın kalkınmasına alın- teri döken yine Türk insanı olduğuna göre, Türkiye'deki işçilerin çalışmadığı ya da az çalıştığı iddia edilemez. Yeterki işverenler akıllı ve basiretli davranınsınlar, emeğin hakkını zamanında ve hakça versinler. İşçi ücretlerinden kısarak kârlarını ikiye katlayanlar ülkenin içinde bulunduğu ekonomik darboğazı bahane ederek Türk işçisinin Avrupadaki emsallerinden 10 kat daha aşağı ücret aldığı gizleyemezler.

SENDİKALAR VE SİYASET

Sendika; denilince bize genelde ilk akla gelen işçi kuruluşu 5018 sayılı "İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendikaların Birlikleri Hakkında Kanun" ile iki kesimden de kurulması mümkün olmuştur. O tarihten sonra işçi ve işverenler kesiminde yavaş yavaş sendikalar oluşmaya başlamıştır. 24/7/1963 tarihinde yürürlüğe giren 274 sayılı "Sendikalar Kanunu" ile de önceki kanun hükümlerinin eksiklikleri tamamlanmaya ve ihtiva ettikleri boşluklar doldurulmaya çalışılmıştır.

1960 yılından sonraki yasama faaliyetlerinde; işçi, işveren ve hükümet görüşlerinin yanında üniversitelerin ve basının da görüşlerinin alındığı olmuştur. 1982 Anayasasıyla getirilen değişiklik ve yeniliklerin ışığında sendikalar ve çalışma hayatıyla ilgili kanunlar yürürlükten kaldırılıp bunların yerine 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu ile 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu yürürlüğe konulmuştur. Sendikalar Kanunu daha sonra iki kez değiştirilmiş bazı hükümlerinin tarihinde görülen güçlükler giderilmeye çalışılmıştır. Kısacası 1980 sonrasında toplu iş hukuku ile ilgili mevzuatın tamamen değiştiği söylenebilir. 1982 Anayasası madde 51 Sendika kurma hakkı ve madde 52 Sendikal faaliyetle ilgili hükümler ihtiva etmektedir. Madde 51 de işveren ve işçi kesiminin kendi ekonomik ve sosyal haklarını koruyabilmeleri için sendika kurabilecekleri belirtilmiştir.

Sendikalar için yasaklar

Kurulan sendikaların faaliyetlerine ilişkin olarak madde 52 de yer alan hükümler şöyle sıralanabilir:

1. Anayasa madde 13 de yer alan temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasıyla ilgili hükümlere sendikal aykırı hareket edemez. Bu 13. maddedeki sınırlama ise hakimiyeti, cumhuriyet, milli birlik ve beraberliği, aseyişi, genel ahlâkı korumaya yöneliktir. O gibi değerleri korumak için temel hak ve hürriyetler sınırlandırılmaktadır. Bunlara kimse de karşı çıkmayacaktır.

2. Sendikalar siyasi amaç güdemezler.

3. sendikalar siyasi faaliyette bulunamazlar.

4. Siyasi partilerden destek görmezler.

5. Siyasi partilere destek olamazlar.

6. Derneklerle, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıflarla bu amaçlarla ortak hareket edemezler.

Görüldüğü gibi Anayasadaki yasakların hemen tamamına yakını siyasi türden yasaklardır. Bunun da her halde temel nedeni maddenin belki gerekçesinde vardır, kanlı 1 Mayıs Taksim olayları, 16-17 Haziran 1970 işçi yürüyüşleri vb. geçmişin acı örnekleridir.

Nitekim 2821 Sayılı Sendikalar madde 37, 38 ve 39'da da sendikalar için yasak faaliyetlerden söz edilmektedir. Bu maddelerde, Anayasa da konulan yasalara açıklık getirildiği gibi bir kısım yeni yasaklar da eklenmektedir. Konulan yasaklar üç grupta toplanmıştır.

a) Temel yasaklar. Madde 37 de 4 fırka halinde uzunca belirtilmiştir. Bunlar kısaca şöyle sıralanabilir.

1) Sendike ve Konfederasyonlar Anayasaya'nın 14. maddesinde yer alan yasaklara aykırı hareket edemezler. Atıfta bulunan bu

Prof. Dr. Ali ŞAFAK

Anayasa madde 14 "temel hak ve hürriyetlerin kötüye kullanılması" başlığını taşımaktadır. Muhtevada ise anayasa ile tanınan hak ve hürriyetlerin devlet, millet, cumhuriyet aleyhine kullanılmıyacağı; sınıf çıkarı, zümre hakimiyeti kurulamıyacağı, halk arasında dil, ırk din ve mezhep ayrımı yapılamıyacağı; bu işlerin yapılmasının teşvik, tahrik ve propaganda sınıfın dahi yapılamıyacağı; Anayasa hükmünün temel hak ve hürriyetleri sınırlayacak şekilde yorumlanamıyacağı yer almaktadır.

2) Cumhuriyetin niteliklerine ve demokratik esaslarına, sendika üst kuruluşların yönetim ve işleyişleri aykırı olamamaktadır.

3) Anayasa madde 52/1. fıkrada yer alan ve yukarıda sayılan siyasi faaliyetlerde bulunamazlar.

4) Bir siyasi partinin adını, amblem veya işaretlerini kullanamazlar.

5) Sendika veya üst kuruluş yöneticileri bir siyasi partinin yönetim organlarından herhangi birinde görev alamaz alırsa sendika veya konfederasyonla ilişkisi hemen sona erer.

6) Seçimlere katılan sendikacı yöneticinin aday olması durumunda, seçim sonuçlarına kadar yöneticiliği askıda kalır.

Böylece altı kalemde siyasi ve temel nitelikteki yasaklar sıralanmıştır. Bu yasakların bir kısmına uymama durumunda sendika veya konfederasyonların kapatılması cezası getirilmiştir. SK. Madde 37'nin gerekçesinde; "Anayasamız, sendika üyelerinin siyasi bir hareket içinde birleşip toplumda kopukluğa neden olmaları yolunu kapatmıştır. Ancak sendika ve konfederasyonların üyelerinin münhasıran ekonomi ve sosyal hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi amacıyla yapacakları faaliyetlerin siyasi sayılmıyacağı madde de açıklığa kavuşturulmuştur." ifadeleri yer almaktadır.

Gerçekten de Sk. madde 37/2. fıkranın son cümlesi ".....sendika ve konfederasyonların üyelerinin münhasıran ekonomik ve sosyal

hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi amacıyla yapacakları mesleki faaliyetler siyasi faaliyet sayılmaz" şeklindedir ve aynı gerekçede tekrar edilmiştir.

b) İşçi ve işveren ilişkilerindeki yasaklar (Madde 38)

c) Diğer yasaklar (Madde 39); kamu kuruluşlarının seçimlerini etkilemeye girişme yasağı, ticarette bulunma yasağı, amaç ve konu dışı toplantı ve gösteri yürüyüşü yasağı vb.

Değerlendirme ve Yorum

Sendikalar Kanunu madde 37, sendikalar ve üst kuruluşlar, olan konfederasyonlar için, herbiri genelde siyasi mahiyette olan birçok yasaklar sıralamıştır. Aslında madde 37/2'nin son cümlesi ne tür faaliyetlerin siyasi mahiyette olmadığını belirtmekte o sınıra girmeyen ve sayılan yasaklara benzer faaliyetler de siyasi faaliyet içerisine sokulabilir durumundadır.

Çünkü bu cümlede serbest bırakılan faaliyetler için öngörülen şartlar;

1. Üyelerinin yalnızca ekonomik, sosyal hak ve menfaatleri.

2. Bu hakların korunması, geliştirilmesi.

3. Gösterilen faaliyetin mesleki olması.

Şayet gösterilen girişimler anılan şartlardan birisini taşıyorsa o faaliyet siyasi faaliyete dönüşmektedir.

Mesela; ihracatta vergi iadesi, tarım ürünleri fiyat politikası, seçim ve seçim yasaları ile ilgili hükümet ve yasama organı faaliyetlerini sendika veya konfederasyon olarak görüş bildirerek eleştiri konusu yapmak siyasi bir tür faaliyet olarak değerlendirilebilir. Ancak KİT.lerin satışının özelleştirilmesinin söz konusu olduğu şu günlerde çalışanların hak ve hukukunu korumak için gösterilecek girişim, eleştiri ve benzeri işler siyasi mahiyette değildir.

Hazırlanan bir yasa tasarısı işçi kesimini ilgilendiriyorsa; sözgelimi kıdem tazminatları, çalışma saatleri, sosyal haklar vs. yi içeriyorsa bñ durumda sendika ve üst kuruluşların o konularda görüş beyanı, basın toplantısı vb.leri birer mesleki faaliyettir. Ana tasarıda yer alan hususlar bütün bir ülke halkını; çalışanları ve çalışmayanları ilgilendirse de o hususlar ekonomik ve sosyal bakımdan işçilerle ilgili değilse sendikanın göstereceği faaliyet mesleki sayılmıyacağı gibi,

amaç dışı düşünölmeye müsait bir girişim olacaktır.

Mesela; T.C.K. tadil tasarısı hakkında sendikal hareket ve faaliyetler, görüş beyanları temel yasaklar arasına sokulabilecektir.

"Siyasi faaliyet" terimi, terkibi aslında yoruma müsaid görünmektedir. Zira SK. Madde 37/2 ile Anayasa madde 52/1. fıkraları siyasi parti, mahalli ve genel seçimlerde destek olma gibi ifadelerle birlikte yer almaktadır. Buna göre, siyasi partilerle, seçimlerle direkt teması halinde veya onlarla iç içe olan faaliyetler siyasi faaliyet olarak nitelendirilebilir. Onun dışında kalan indirek siyasi gibi görünen faaliyetler anılan fıkralardaki siyasi faaliyet yasağı içerisine

olarak veya tüzel kişi olarak her tür kişi ve kanunlar da siyasetin aza da çok içindedir. Asker, memur, polis veb. kamu görevlilerinin siyasetle işğal yasağı söz konusudur. Fakat gönüllere hakim olmak mümkün değildir. Benzeri yasak bir ölçüde işçi kuruluşları; sendike ve konfederasyonlar için de getirilmiştir. Şimdi bir sendika veya üst kuruluş anılan türden bir faaliyette bulunursa siyasettir. Yine öyle bir kuruluşun Yönetim Kurulu Başkanı, ünvanını kullanarak bildiri yayınlar, basın toplantısı yaparsa o da yine temsil ettiği kuruluşa mal edilir. Zira o kuruluşun adım kullanmıştır.

Bir yalnızca ismini kullanır, ilgili olduğu kurumun, kuruluşun

Gırgır Dergisinden alınmıştır.

sokulmamalıdır. Fakat az önce de belirtildiği gibi farklı yorumu ve istismarı önlemek için faaliyetin serbest olanının şartları madde 37/2 son cümlede belirtilmiş olduğundan kanun koyucu geniş yorum yolunu kapatmış olmaktadır.

Sendika ve Konfederasyon Organları ve Siyasi Faaliyet

Siyasi veya politika, ülkemizde maalesef A dan Z ye herkesin uğraş alanı haline gelmiştir. İş üretme yok ama siyaset çoktur. İnsan

adını kullanmazsa o takdirde durum nasıl değerlendirilecektir? Sendika veya konfederasyon yöneticisinin veya yöneticilerinin kişisel olarak gösterdikleri faaliyetler ilgili kurumlarına mal edilebilir mi? normalde mal edilmemesi gerekir. Nitekim Çalışma Bakanlığının 2.8.1960 tarih ve 13 Sayılı Genelgesinde de; "Sendika idarecilerinden veya mensuplarından bir kısmının ferden siyasetle işğal etmesi veya bu faaliyetlerini sendika hudutları içine intikal ettirici bazı hareketleri tezahür et-

miş bulunması halinde, selahiyetli makamlarca derhal sendika hükümü şahsı aleyhine kanuni takibata girilmesi kanunun ruh ve maksadına uygun bulunmamaktadır" denilmektedir.

Böylece sendika tüzel kişilikleri, kişisel çıkarlar uğruna basamak olmaktan kurtulmuş, yalnızca sorumlu gerçek kişiler koşturmayı tabi tutulmuştur. Fakat hukuki bir hile olarak sendika yöneticisi, kanun pençesinden sendikayı kurtarmak için, kişisel görüşlerini, siyasi kanaatlerini açıkca ve sendika çatısı altında amblemi önünde açıklar, basın toplantısı yaparsa ve yalnızca o şekilde ismini kullanırsa acaba faaliyet sendikaya mı mal edilir? Yoksa o kişiye mi? Burada matufiyet, yani yapılan işin amacı nedir? Ne için, kim için yapılmıştır. Sorularının cevabı önemlidir. Görünüşte faaliyet kişiseldir ama okuyan ya da dinleyen açıkca sendikaya mal ediyor, arkada onu görüyorsa orada yine SK. madde 37/2 ye giren bir yasak söz konusu edilecektir.

Sonuç

"Etki ve tepki" kanunu yalnız fizikte değil, ekonomide, politika-da, hukukta vesair ilim dallarında da işlerlik kazanmaktadır. Bizde 1961 Anayasası ile elde edilen, tanınan hürriyetler bazı kesimlerce istismar edildi. İşçiler için tanınan hak ve hürriyetler de pek tabii bu istismarcıların eline düştü. Onları temsil eden kuruluşlar hukuki veya gayri hukuki pekçok faaliyetlerde bulundular, konuşular, yazdılar, yürüdüler, durdular, yavaşlattılar, sokaklara döküldüler. Önü alınmaz faaliyetler içerisinde masum istekler boğulup kaldı. 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu ile onlara ve üst kuruluşlarına yeni şekiller verildi. Sınırlamalar getirildi. Yasak faaliyetlerin başında siyasi olanlar yer aldı. Tümüyle madde 37 ve özellikle 37/2. fıkra ve son cümlesini, sendika yöneticilerinin, mensuplarının dikkatlice okumaları, gözden uzak tutmamaları gerekir.

A. ŞAFAK

Dergimizin Haziran-Temmuz 1986 sayısında yayınladığımız, "233 Sayılı KHK'nin Genel Değerlendirmesi ve Sorunları" başlıklı makale, Prof. Dr. Seza REİSOĞLU'nun Orhim tarafından 8-12 Ocak 1986 tarihinde, Yalova'da düzenlenen seminerinde verdiği ve Orhim Seminerler Serisi 1986'da yayınlanan tebliğinden iktibas edilmiştir.

O Halkçı Belediye Başkanı yüzlerce dargelirli gecekonducuyu perişan etti.

SHP'li Başkan: "Yağma mı burası"

O Konfederasyonumuza bağlı Özdemir-İş mensubu bir çok işçimiz de zulme maruz kalanlar arasında

Ağlamaktan gözleri kurumuş, donup kalmış Fatma Bacı, uyutmaya çalıştığı çocuğunu hem kucağında sallıyor, hem de eşyalarıyla birlikte yerle bir edilen evinin yıkıntılarını bakıyor... Ellerinde kuru ekmekle-riyle, çıplak ayaklı çocuklar buldozerleri seyrediyorlar. Ve çaresizce gazetecilere koşan, medet uman sekiz çocuklu Derviş... Ve de daha nice Dervişler, nice Fatmalar ve çıplak, kuru ekmecli çocuklar... Burası ne bir savaş alanı, ne deprem sonrası bir yerleşim mahalli, ne de diğ-er bir afet manzarası... Burası, Gebze'ye 7 km. uzaklıktaki Beylik Dağ-ı gecekondu bölgesi.

Yalvarmaya çalışan, ağlayan ve de gücü yettiğince direnmeye çalışan halk arasından ise şu sesler göğe yükseliyor...

"- Sizin hiç mi Allah'tan korkunuz yok, vicdansızlar..."

- Biz Urum muyuz. Ermeni miyiz, Bulgar mıyız?

- Vay benim emeklerim vay... Allah'ından bulasıcalar taşmısınız, taş..."

* Yıkılan evlerin enkazı üzerinde iki yavru.

SHP'li Belediye Başkanı Bülent Atasaya'nın yıkım kararı vermesi üzerine, polis ve jandarmanın desteğiyle evleri yıkılan Beylik Dağı bölgesi halkı tam bir matem havası içerisinde kalmış. Henüz 150 ev yıkılmış, 1000 kadar ev de sırayı bekliyor...

Atasaya ise basın mensuplarına; "Yıkılan gecekondu, Kürt Hasan, Susuz Mehmet, Arslan Kurt gibi gecekondu tüccarlarının dağa dozer sokup açtıkları bölgede. Yağma mı burası? Gecekonduları yıkılanlar sıkıntılar gene İstanbul'a..." diyor.

Evet, Sayın Başkan, bildiğimiz kadarıyla idari hizmet yürüten idari birimlerde "hizmetin sürekliliği" diye bir prensip geçerlidir. Yani, altı ay içerisinde binlerce gecekondu kaçak kurulduğunu iddia eden sizlerin, bu altı ay zarfında sözkonusu bölgede denetim hizmetinin kesintiye mi uğramıştı? Hele hele Kürt Hasanların, Susuz Mehmetlerin, Arslan Kurtların dağa dozer saktuklarında, bunca gecekondu yaptıklarında ve sattıklarında siz neredeydiniz? Binlerce fakir halk buraya yerleşince mi aklınız başınıza geldi?

Bunun yanında elinde tapu tahsis belgeleri olduğu halde evi yıkılanlara bu tapuları uzaylılar mı dağıttı?

Seçim toplantılarında, 'halkçılık' teraneleriyle halkın desteğini kazanan Sayın Atasaya ve benzeri kişiler şunu unutmasınlar ki, fakir halka zulümle hizmet olmaz. Bu yolla kimse bir yere varamamıştır, varamayacaktır da...

DIRİLERİ SATTIKLARINI GÖRMÜŞTÜK AMA ÖLÜLERİ İLK DEFA!...

Türk-İş'in fason tercümanı Kutay Aksel'in, patronu Denizcier'in cenazesini 25 bin franklık bir sahtekarlığa alet etmesi uluslararası bir skandal olarak değerlendirildi.

Uluslararası Gıda İşçileri Federasyonu ilgili mahkeme kararını 6 dile çevirttirerek dünyaya dağıtmış, İsviçrenin "Tribüne Genevre" gazetesi "Bir Türk Sendikacı Ölüyü Sattı." diye manşet atarken, "La Suisse" gazetesi "Feci Sendikacı. 46 yaşındaki Kutay Aksel isimli Sendikacı Türk, dolandırıcılık ve sahte evrak düzenlemekten mahkum oldu." diye vermiş haberi... "Journal de Genevre" ise olayı "Bir sendikacı sendikasını rezil etti. Bir Cenevre hastanesinde ölen amirini, 2 kez ülkesine göndermiş gibi göstererek parasını zimmetine geçirdi." diye bildirmiş.

Evet, 2 Ağustos 1986 tarihli Türk basın organlarında adigeçen rezalet yer aldı. Müteakip günlerde ise olay kahramanı Türk-İş'in fason tercümanı Kutay Aksel'in diğer yolsuzlukları sıralandı...

Tek Gıda-İş Sendikasının 4 Aralık 1983 günü İstanbul'da yapılan kongresine davetli olarak gelen IUF (Uluslararası Gıda İşçileri Federasyonu) temsilcisi Genel Sekreter Dan Gallin, Denizcier'in cesedinin kargoda iki gün bekledikten sonra ailesi tarafından masrafları ödenerek alındığını öğrenmiş. Bay Gallin doktorlar ve cenaze levazimatçılarından alınan faturaların sahte olduğunu anlamış. Olayı dava konusu etmiş. Cenevre'de yargılanan Kutay'ı mahkeme suçlu bularak 15 ay hapis vermiş, sözkonusu meblağ (1500 Frank)

ayda 500'er franklık taksitlerle IUF'a geri ödenecekmiş... Ve hatı, daha önce "askerliğini sahte belgelerle yapmış gösterdiği" gerekçesiyle şikayet edilince yurtdışına kaçan Kutay Aksel'e Merhum Denizcier; aylığı 500 franktan IUF'da iş bulmuş. Ve son olayda da Denizcier IUF'a "Siz bizim masraflarımızı karşılayın, Tek Gıda-İş Sendikası bu parayı sonra size transfer eder. Kutay Aksel benim danışmanım ve tercümanım. Harcamalar konusunda tam yetkilidir." demişmiş...

Bizim gayemiz, sözkonusu yüz kızartıcı rezaleti nakletmek değildir. "Türk Sendikacı Ölüyü Sattı" diye dünya basınında yer

alan manşet, maalesef bütün Türk Sendikacılığını lekelemiştir. Gerçi yararı olanın gocunması gerekir ama heyhat!... Hangi yaraya, hangi hassas bünye gocunacak... File sivrisinek ne yapsın?...

Evet, yıllarca Türk işçisinin temiz alınterinin bezirganlığını yapan bu zihniyetin insana ne kadar değer verdiği açıkca bir kez daha ortaya çıkmıştır. Kendi patronunun, kendisine emanet cesedini pis çıkarları için âdice kullanan bu zihniyet acaba başka çıkarlar için neler yapmaz? Yüzbinlerce Türk işçisinin helal alınterinin, bu çıkarıcı zihniyetle insana değer vermeyen kişilerin elinden kurtulmasını bir kez daha gönülden diliyoruz.

Grevlerde Alınacak Önlemler Tüzüğü Yayınlandı

GREV HAKKINA POLİS DEVLETİ ÇENGEL Mİ?

Hak-İş yayımlanan tüzüğün, adeta 'polis devleti' çağrışımı yaptırdığı görüşünü savunarak, "Önce serbest toplu pazarlığa, sonra da grev hakkına getirilen engellemeler, demokratik-sindikal örgütlenmeye ve grev hakkına indirilmiş amansız bir darbedir." demiştir. İnsan haklarını hiçe sayan polisiye tedbirlerle, Demokratik Hukuk devleti ilkesi ve uluslararası ilişkilerin zedelendiği belirtildikten sonra; "Hak-İş antidemokratik önlemlerin grev hakkını engelleyemeyeceğini ve yiğit Türk işçisini yıldıramayacağını kamuoyuna ilân eder." denilmiştir.

4 Eylül 1986 günü 19211 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe giren "Grev ve Lokavtlarda Mülkiye Amirlerince Alınacak Tedbirlere Dair Tüzük"te, işyerlerindeki özel güvenlik görevlilerinin grev polisine yardımcı kuvvet sayılması; işçi çevrelerinde mevcut haklarda işçi aleyhine bir durum doğuracağı gerekçesiyle tepkiyle karşılandı.

Ayrıca, dikkat konusu diğer bir husus ise şudur; mülki amirlere, kişi hak ve özgürlüklerini kısıtlayıcı yetkileri tanınması yanında, grev ve lokavtlarda işlenen fiiller ve ilgillerle yapılan görüşmeler, ses alma cihazlarıyla, fotoğraf ve filmle tesbit edilebilecek.

Kapsam

Madde 1 – Grev ve lokavtlarda mülkiye amirlerince alınacak tedbirler, bunların niteliği, kapsamı ve uygulanış şekli, bu Tüzükte gösterilmiştir.

Görev, Yetki, Tedbirlerin Niteliği

Madde 2 – Mülkiye amirleri, grev ve lokavt uygulanan işyerlerinde emniyet, inzibat, koruma ve sağlık işlerini düzenlemek, grev ve lokavtlarda halkın günlük hayatı için gerekli ihtiyaçların karşılanması ve hizmetlerin yürütülmesinde ortaya çıkabilecek aksamaları gidermek için her türlü tedbirleri almakla görevlidirler.

Bu görev, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 50 nci maddesi ve kamu düzeni ve güvenliğini ilgilendiren kanunların verdiği yetkilerin kullanılmasıyla yerine getirilir.

Tedbirler, kanuni bir grev ve lokavtın uygulanmasını engelleyici nitelikte olamaz.

Grev ve Lokavt Danışma Kurulları

Madde 3 – Valiler ve kaymakamlar, bu Tüzükte öngörülen tedbirlerin alınmasına ve uygulanmasına dair çalışmalarında yardımcı olmak ve danışma görevi yapmak üzere, başkanlıklarında bir grev ve lokavt danışma kurulu kurabilirler.

Kurullarda, il merkezlerinde, emniyet müdürü, il jandarma alay komutanı, çalışma ve sosyal güvenlik bölge müdürü veya görevlendireceği bir yetkili, sağlık ve sosyal yardım müdürüyle valinin uygun göreceği diğer kamu idare,

kurum ve kuruluşlarının yöneticileri, ilçe merkezlerinde, emniyet amiri veya emniyet komiseri, ilçe jandarma bölük komutanı, hükümet tabibi, bulunmadığı yerlerde bu görevi yürüten resmi tabiple kaymakamın uygun göreceği diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarının yöneticileri bulunur.

Grev ve lokavt danışma kurulları, grev ve lokavt sırasında çıkabilecek olayları, ihtiyaçların karşılanmasında ve hizmetlerin yürütülmesinde görülebilecek aksamları, bunlara karşı alınması gerekli tedbirleri görüşür; uygulamaları takip ederek gerekirse yeni tedbirler tesbit eder; bedelleri 23 üncü madde gereğince karşılanacak olanlar dışında kalan emek, araç ve maddelerin bedelleriyle kullanma karşılıklarının nereden ve nasıl ödeneceğini karara bağlar.

Kurul, gerektiğinde, ilgili işçi ve işveren temsilcilerinin görüşlerini alabilir.

Alınan kararlar bir tutanakla belirlenir.

Kurulan yazı işleri, polis bölgelerinde emniyet müdürü, emniyet amiri veya komiseri, jandarma bölgelerinde il jandarma alay komutanı, ilçe jandarma bölük komutanı tarafından yürütülür;

İşyerlerinde Alınacak Tedbirlerin Planlanması

Madde 4 – Vali ve kaymakamlarca, zabıta makamlarına, hangi işyerleri veya işyeri grev olduğu da belirtilmek suretiyle grev ve lokavt sırasında alınabilecek emniyet, inzibat, koruma ve sağ-

lık tedbirlerin öngören, işyerlerinin özelliklerine göre her işyeri için ayrı ayrı veya genel nitelikte bir grev ve lokavt tedbirler planı hazırlanır.

Bu planlar, durum ve şartlara göre değiştirilir, düzeltilir veya yeniden düzenlenir.

Grev ve lokavt kararı alınan işyerlerine ait tedbirler planı, vali ve kaymakamlarca kendisinden yardım istenebilecek en yakın askeri kuvvet komutanına, ilçelerin grev ve lokavt kararı alınan işyerlerine ait tedbirler planı, kaymakamlarca valiliğe gönderilir.

Planlarda Yer Alacak Hususlar

Madde 5 – Grev ve lokavt tedbirler planında;

A) İşyerinin güvenliğini, işyerindeki makine, demirbaş eşya, araç, gereç, hayvan ve bitkilerin korunmasına, sürekli olması teknik yönden zaruri bulunan işlerin sürdürülmesini, ham, yarı mamul ve mamul maddelerin bozulmamasını sağlayacak tedbirler.

B) Güvenlik kuvvetlerinin nokta ve devriye görevlerinin yerine getirilmesine dair esaslar,

C) Grev ve lokavt uygulanan işyerlerine giren ve çıkan taşıtların denetimine dair esaslar,

D) Ziyaretçilerle ilgili olarak alınacak tedbirler.

E) İşyerlerine giriş ve çıkışlarda uyulması gereken esaslar,

F) Sağlık işlerinin yürütülmesi ve sağlığın korunmasıyla ilgili tedbirler,

G) İşyerlerinin özelliğine göre alın-

bilecek diğer tedbirler,
yer ahr.

Planların Yapılmasında Gözönünde Bulundurulacak Hususlar

Madde 6— Grev ve lokavt tedbirler planının yapılmasında aşağıdaki hususlar gözönünde bulundurulur:

A) İşyerindeki personel sayısı, malzemeler, makineler, araç ve gereçler,

B) Güvenlik kuvvetlerinin genel olarak görevleri,

C) Her güvenlik kuvvetinin ayrı ayrı görevleri,

D) Güvenlik kuvvetlerinin ulaşım, haberleşme, beslenme, ilkyardım ve sağlık hizmetleri,

Hazır Kuvvet

Madde 7— Grev ve lokavtlarda, gerektiğinde kullanılmak üzere, ayrı bir güvenlik kuvveti sürekli olarak hazır bulundurulur.

Güvenlik ve İnzibat Noktaları

Madde 8 — Grev ve lokavt alanıyla birlikte, işyerinin hizmetin gereklerine uygun düşecek yerlerinde, mülki amirleriyle telli ve telsiz bağlantısı olan, sürekli veya geçici güvenlik ve inzibat noktaları kurulur,

Kuvvetlerin Kullanılmasında Öncelik Sırası

Madde 9 — Grev ve lokavtlarda, güvenlik kuvvetleri aşağıdaki öncelik sırasına göre kullanılır:

A) Mahalli güvenlik kuvvetleri

B) Jandarma komanda birlikleri,

Topluluklar ve Trafik Düzenleme İlgili Tedbirler

Madde 10— Grev ve lokavtlarda;

A) İşyerinin bulunduğu alanda bir topluluğun meydana gelmemesi için önceden gerekli güvenlik tedbirleri alınır; gerekliyse trafik akımı için yeni düzenlemeler yapılır; buna rağmen bir seyirci topluluğu meydana gelmişse, olay yerinden uzaklaştırılır;

B) Kamu düzenini bozacak toplumsal hareketlerin ortaya çıkabileceği yerlerde yaya veya motorlu devriye görevlendirilir;

C) Greve katıldıkları veya lokavta uğradıkları halde işyeri veya çevresinden ayrılmayanlar veya topluluk meydana getirenler, ayrılmaları ve dağılmaları için ikaz edilir; ikaza uymayanlar, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun toplulukların dağıtılmasıyla ilgili hükümleri uygulanarak dağıtılır.

Yukarıda öngörülen tedbirlerin uygulanmasında, varsa, o işyerindeki özel güvenlik personelinin de yararlanılabılır.

İkaz ve Tutanak

Madde 11— Toplu Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun grev ve lokavtlarda yerine getirilmesini öngördüğü mükellefiyetlere toplu olarak aykırı hareket olunması veya kamu düzenini bozacak toplu hareketlere girişilmesi hallerinde, mülkiye amiri tarafından veya görevlendireceği bir memur vasıtasıyla ilgililere ikazda bulunulur. İkaz, gerektiğinde, ses yayın cihazlarıyla bir kaç defa tekrar edilir ve durumu teşvik eden bir tutanak düzenlenir.

Aykırı Hareketler

Madde 12 — Toplu İş Sözleşmesi,

Grev ve Lokavt Kanununun grev ve lokavtlarda yerine getirilmesini öngördüğü mükellefiyetlere, mülkiye amirlerince alınan tedbirlerle uymayanlar, kamu düzenini bozma teşebbüsünde bulunanlar, yakalanarak tesirsiz hale getirilir; olay yerinden uzaklaştırılır.

Yakalama sırasında sanık açık alandıysa, bulunduğu yer güvenlik görevlileri ve uygun araç ve gereçlerle çevrilir; kapalı alandıysa içerde ve kapılarda gerekli tedbirler alınır.

İşyeri ve Çevresindeki Tedbirler

Madde 13 — A) Grev ve lokavt uygulanan işyerine ateşli silahların, patlayıcı, yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, zehirleyici ve benzeri maddelerin, taş, sopa, demir ve lastik çubukların, boğma teli ve zinciri gibi boğucu ve berkeleyici veya kesici ve delici araç ve gereçlerin, gazların sokulması önlenir.

B) Üzerinde "bu işyerinde grev vardır", "bu işyerinde lokavt vardır" ibaresi dışında yazılı bulunan afiş, pankart, döviz, resim, levha ve benzerlerinin suç işlemeye kışkırtan söz ve görüntü ihtiva eden elektronik araç ve gereçlerin grev ve lokavt uygulanan işyeri ve çevresine sokulması önlenir.

C) Grev ve lokavt uygulanan işyeri ve çevresinde, konuyla öngörülmüş bulunan şartların mevcudiyeti halinde kişilerin üstü, araçları, eşyası, mülkiye amirinin emriyle aranır ve bulunan suç delili niteliğindeki maddelere el konur.

D) İşyeri ve çevresinde, işçiyi kanundışı fiillere teşvik edici ve kışkırtıcı mahiyette yazılı ihtiva eden gazete, dergi, broşür, kitap, el ve duvar ilanlarının dağıtılmasını önlenmesi ve toplanması için mahalli Cumhuriyet Savcılığından talepte bulunulur.

E) Grev ve lokavtlarda, işlenen fiiller ve ilgililerle yapılan görüşmeler, gerekirse, ses alma cihazlarıyla, fotoğraf veya filmle tesbit edilir.

Engellemelere Karşı Tedbirler

Madde 14 — Grev ve lokavt uygulanan işyerlerinden ayrılmak zorunda bulunan, greve katılmayan, katılmaktan vazgeçen veya grev ve lokavt dışında kalan işçiler, çalışma ve sosyal güvenlik bölge müdürlüğünce, mülkiye amirliğine bildirilir.

Grev ve lokavtlarda işçilerin işyerinden ayrılmalarna, greve katılmayan, katılmaktan vazgeçen veya grev ve lokavt dışında kalanların işyerine girip çıkmalarına engel olunmasına karşı gerekli tedbirler alınır.

Baskı ve Propagandaya Karşı Tedbirler

Madde 15 — Grev ve lokavtın başlamasıyla işyerinden ayrılmak zorunda bulunan işçilerin, greve katılmayan, katılmaktan vazgeçen veya grev ve lokavt dışında kalan işçiler ve çevre halkı üzerinde, kanundışı fiiller için baskı ve propaganda yapmalarına karşı gerekli tedbirler alınır.

İşyeri Önünde ve Civarındaki Yasak Fiillere Karşı Tedbirler

Madde 16 — Grev ve lokavt uygulanan işyerinin önünde ve civarında beklenmesi, sazlı, sözlü toplantılar, eğlenceler düzenlenmesi ve benzeri yollarla

işçilerin heyecanlarının ayakta tutulmasına engel olunur.

Grev ve Lokavt Gözcüleri

Madde 17— Grev ve lokavt ilân eden sendikalarca, grev ve lokavt gözcülüğü yapacak olanlar, görev yerleri ve zamanları, bunların göreve başlamalarından en az iki saat önce, mülkiye amirliğine, bir çizelge halinde bildirilir.

Gözcülerin Kanuna uygun davranıp davranmadıkları, çalışma ve sosyal güvenlik bölge müdürlüğü ve güvenlik kuvvetlerine denetlenir.

Kanuna aykırı davranışlara karşı gerekli tedbirler alınır.

İşyeri ve çevresinde, grevciler veya grev gözcüleri için işçiler veya işçi sendikası tarafından kulübe, baraka ve çadır gibi barınma yerleri yapılmaması için gerekli tedbirler alınır; yapılanlar yıktırılır.

Stok Tesbiti, Mal Çıkarılması ve Sokulmasıyla İlgili Tedbirler

Madde 18 — İşyerinde mevcut stoklar, araç ve gereçler, mülkiye amirlerinin talebi üzerine çalışma ve sosyal güvenlik bölge müdürlüğünce veya mülkiye amiri tarafından belirlenecek görevlilerce grev ve lokavtın başlamasından önceki altı iş günü içerisinde tesbit edilir.

Bu yolla tesbit olunan stoklarla çalışan işçilerin grev süresince ürettiği malların işverence işyerinden çıkarılmasına, satılmasına, işyeri için gerekli maddelerin, araç ve gereçlerin işyerine sokulmasına engel olunmasına karşı gerekli tedbirler alınır.

Bunlar dışında, hiçbir ürünün veya stok edilen maddenin işveren tarafından dışarıya çıkarılmasına, satılmasına ve işyeri için gerekli olmayan maddelerin, araç ve gereçlerin işyerine sokulmasına güvenlik kuvvetlerince izin verilmeyecektir.

İkinci ve üçüncü fıkralarda belirtilen işlemler sırasında, mülkiye amirlerince gerekli görülürse, çalışma ve sosyal güvenlik bölge müdürlüğünden bir görevli veya bir iş müfettişi yahut mülkiye amirince uygun görülen bir memur, güvenlik kuvvetlerine yardımcı olur.

İşçilerin Konutlarda Oturma Haklarının Korunması

Madde 19 — Grev ve lokavtın başlamasından itibaren doksan günlük süre içinde, greve katılan veya lokavta uğrayan işçilerin işverence sağlanmış konutlardan çıkarılmasına veya grev ve lokavt süresince bu konuların su, gaz, aydınlatma ve ısıtma hizmetlerinin kesilmesine veya kısıntıya uğratılmasına karşı, mülkiye amirlerince, gerekli tedbirler alınır.

Valilik Genel Emirleri

Madde 20 — Grev ve lokavtlarda, valiler halkın sağlığı ve günlük hayatı için zaruri bulunan ihtiyaçların karşılanmasında ve hizmetlerin yürütülmesinde ortaya çıkabilecek aksamları gidermek amacıyla alacakları tedbirleri, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 9 uncu maddesinin (Ç) fıkrası gereğince genel emirler şeklinde ilân edebilirler.

Zaruri İhtiyaçların Karşılanması ve Sağlık İşlerinin Düzenlenmesi

SİZDEN GELENLER

Sayın okuyucularımız ve özellikle de işçi Kardeşlerimiz;

Bu zamana kadar sizden gelen yazı, şiir vb. çalışmalarınıza mümkün olduğunca yer vermeye çalıştık. Ama bize sorarsanız bu yeterli değildir. Bundan sonraki sayılarımızda sizin sesinizi daha fazla duyurmak istiyoruz. Bu nedenle, *sizlerin gerek işlerinizde (iş hayatınızda) ve gerekse başka konularda kaleme alacağınız anı, istek, temenni vb. yazılarınızı bekliyoruz.* Faaliyetlerinde sürekli; işçiden gizlisi-saklısı olmayı, sürekli açık yürekli ve elele-omuzomuz olmayı kendine şiar edinmiş Hak-İş'in yayın organına da bu yakışır, zaten.

Gönül dolusu muhabbetlerimizle...

— İstanbul'dan yazan, iyi niyet ve samimi dileklerini dile getiren Muzaffer ÜNLÜ Kardeşimiz, bir de şiir eklemiş mektubuna;

.....
Savaşıyor işçi hakkı yönünde,
Hak-İş'liler mücadele gününde,
Bir set olmuş haksız seli önünde,
Arslan gibi kükreşiyor, Hak İşlim.
....

Kardeşimize en içten teşekkürlerimizi belirtiyor, yeni çalışmalarını bekliyoruz.

— Sivas'tan Mikdat COŞKUN; Kardeşimiz, isim ve adreslerini belirttiğiniz 16 işçi kardeşimizin adreslerine dergileri postalanmıştır. İşlerinizin de başarılar diler, muhabbetlerimizi belirtiriz.

Madde 21 — Grev ve lokavtlarda, halkın beslenmesi, ısınması, temizlenmesi, aydınlanması, sağlığının korunması ve tedavisi için zaruri bulunan madde, ilaç, araç ve gereçlerin yapımı, alımı, depolanması, satımı, dağıtımı, sağlığa zararlı besin maddelerinin ve diğer maddelerin yok edilmesi, kanalizasyon, lağım, temizleme, aydınlatma, ulaşım, haberleşme hizmetlerinin yürütülmesi, mülkiye amirlerince kanuni yetkiler çerçevesinde yapılacak düzenlemeler, teşebbüsler ve alınacak tedbirlerle sağlanır.

Zaruri İhtiyaç Maddelerinin Sağlanması

Madde 22 — Mülkiye amirleri, halkın günlük hayatı için zaruri olan ve grev ve lokavt dolayısıyla sağlanmasında güçlük çekilen ihtiyaç maddelerini, il veya ilçe sınırları içinden veya dışından getirtebilirler.

Mal Bedelleri

Madde 23 — 22 nci madde gerecin-

ce sağlanan ihtiyaç maddeleri, maliye, özel idare ve belediyeden görevlendirilecek ve içlerinden başkanını mülkiye amirinin belirleyeceği bir kurulca tespit olunan ve mülkiye amirince onaylanan hedel üzerinde halka dağıtılır.

Gayrimenkul İhtiyacının Karşlanması

Madde 24 — Bu Tüzükte öngörülen tedbirler için gerekli olması halinde, kamu idare, kurum ve kuruluşlarının arazi, arsa, bina ve tesislerinden faydalanılabilir.

Yürürlük

Madde 25 — 5/5/1983 günlü ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 50 nci maddesine dayanılarak hazırlanmış ve Danıştayca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri Resmi Gazete'de yayımı gününde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 26 — Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EKONOMİ

PARA HACMI ARTIŞI REKOR SEVİYEDE

— Fiyatlar genel seviyesinde dargelirli aleyhine gelişme bekleniyor.

— Seçimler arefesinde piyasada geçici bir rahatlama görülebilir.

Geçtiğimiz yılın (1985) başlarında emisyon hacminin bir trilyonu aşması, gerek ekonomistlerce ve gerek iş ve sermaye çevrelerince olumsuz değerlendirmelere konu olmuş büyük yankılar yapmıştı. Bugün ise mevcut emisyon hacminin 2 trilyon 300 milyar lirayı bulduğu görülmektedir. Yıl başından bu yana yüzde 43.7 lik bir artışla, 15 aylık bir sürede ikiye katlanması, ilgili çevreleri kaçınılmaz bir kuşkunun içine düşürmüştür.

Özellikle son üç haftada piyasaya 301 milyar lira para sürülmesi ister istemez, "acaba siyasal yatırım amacı mı güdüyor?" sorusunu akla getiriyor. Zira böyle rekor bir artışın piyasada ve iş çevrelerinde geçicide olsa bir rahatlama meydana getireceği bellidir. İş adamlarının, piyasada aşırı para darlığının sıkıntı doğurduğunu, emisyon hacminin yükselmesinin piyasayı ferahlatacağını söylemelerinin nedeni sözkonusu geçici rahatlamadır.

Bu arada kısa vadeli iç ve dış borçların hazineye getirdiği yükün (Son üç haftada 259.4 milyar lira), kurban bayramı öncesi paraya talebin, üreticiye destekleme alımları nedeniyle ödeme yapılması ve Ağustos ayı içerisinde önemli bir vergi geliri olmamasının diğer nedenleri teşkil ettiği ifade edilmektedir.

Umarız, emisyon hacminde meydana gelen bu olağan üstü artış yatırımlara kaydırılmak suretiyle ekonomiye olumlu etki etmesi sağlanır. Yoksa enflasyonu hızlandırıcı etki fiatları yükseltecek yine dargelirinin başında patlayacak yine geçici sözkonusu rahatlamasının zaten inim inim inlemede olan işçiye, memura, küçük esnafa, velhasıl pahalılıktan kıs kıs kıvranan fakir halka ödettirilmiş olacaktır.

S.S. HAK-İŞ SİTESİ KONUT YAPI KOOPERATİFİ KURULDU

Hak-İş Konfederasyonunun, sosyal faaliyetlerinin önemli bir kesiti olan kooperatifleşme çalışmalarına Genel Mevzuat Sekreteri Abdulkadir İMAMOĞLU başkanlığında başlanmıştır.

Başta Hak-İş üyeleri olmak üzere herkese açık olan, üye kayıt işlemlerine yanda başlanacağı belirtilen kooperatif çalışmalarının kuruluş işlemleri tamamlanmıştır.

Tescil için gereken, kuruluş sermayesinin 1/4'ünün bankada bloke edilmesi, Kooperatif ana tüzüğünün noterden tasdik ettirilmesi, Ticaret Sicil Memurluğunca Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilânı ve tescilini müteakkip Kuruluş Genel Kurulu yapılmıştır.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 47nci maddesine göre yapılması gereken sözkonusu Genel Kurul, 11.9.1986 tarihinde, Hak-İş Konfederasyonu Toplantı Salonunda yapılmıştır.

Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulu üyeliklerine seçilenlerin isimleri şöyledir:

Yönetim Kurulu Asil Üyeleri:

1. Abdulkadir İMAMOĞLU (Başkan)
2. Settar ARSLAN (İkinci Başkan)
3. Zahit KILIÇ (Muhasip)

Yönetim Kurulu Yedek Üyeleri:

1. Salim USLU
2. Abidin ÖZKARAASLAN
3. Şeref AKYOL

Denetim Kurulu Asil Üyeleri:

1. Mustafa ELVEREN
2. Abdurrahman GENÇ

Denetim Kurulu Yedek Üyeleri :

1. Agah KAFKAS
2. Mahmut ARSLAN

Ayrıca, mutad gündem maddelerinin görüşülmesi yanında aşağıdaki konularda da, Yönetim Kurulu'na yetki verilmiştir.

a) Her türlü gayr-ı menkul alımı, kiralaması ve kiraya verilmesi ile gerektiğinde gayr-ı menkuller üzerinde ipotek, irtifak ve intifa hakları şufe ve istare hakları tesisine ipotek almaya vermeye,

b) Konutların özelliklerini tespit ederek, projesini yaptırmak ve en uygun ihale veya emanet yöntemini tespit ile bu yönteme kurulmuş veya kurulacak olan herhangi bir üst birlik ilgili yönetmelik ve kararlara göre inşaatların yapılmasını sağlamak,

.....
NOT: Gelecek sayımızda Başkan Abdulkadir İMAMOĞLU ile yapılacak röportajda detaylı bilgi verilecektir.

ADRES DEĞİŞİKLİĞİ

Şehit Adem Yavuz Sokak 9/20 Kızılay /ANKARA adresine taşındık, ilgililere duyurulur.

Hizmet-İş

SENDİKA HABERLERİ

Ankara'nın en büyük ve en eski şeker imalatçısı Osman Nuri Müessesesi işyerlerinde çalışan 100 kadar işçi adına Öz Gıda-İş sendikası'nın aldığı grev kararı üzerine işyerinde yapılan grev oylamasında işçiler "Öz Gıda-İş Sendikası'nın grevine "evet" demişler ve grevin hemen uygulanması kararı alınmıştır. Greve başlamak üzere iken işverenin sendika taleplerini kabul etmesi üzerine grev kaldırılarak, sözleşme imzalanmıştır.

anlaşma sağlanamaması üzerine Öz Gıda-İş sendikası'na Grev kararı alındı.

Yaklaşık 1300 işçiyi kapsayacak grevin kısa sürede uygulamaya konulması için Sendika yönetimi ve işçiler nezdinde gerekli hazırlıklar ikmal ediliyor.

İKİ AYDIR DEVAM EDEN GREV SONA ERDİ

BUMAS BULGURDA ÖZ GIDA-İŞ TALEPLERİNİ ALDI, İKİ AYDIR DEVAM EDEN GREV SONA ERDİ

Konya-Karamanda kurulu Bumax Bulgur San. Tic. A.Ş. işyerinde Öz Gıda-İş Sendikası'nın iki ay devam eden grevi uyuşmazlık maddelerinde işçi lehine bir yaklaşımın sağlanması üzerine greve son verilerek sözleşme imzalandı.

İşyerinin grevde olduğu süreçte bütün Öz Gıda-İş üyelerinin birlik ve dayanışma içinde bulunmaları işçi haklarının alınmasında birinci etken olmuştur.

ÖZ İPLİK-İŞ

Öz İplik-İş sendikası İzmir Bölge Başkanlığı görevini yüklenen R. SİM KARACA fiilen yürüttüğü 23 yıllık işçilik hayatında hep çalışan kesimin haklarını savunma mücadelesi verdiğini, şu anda temsil ettiği kitleye bütün gayretiyle hizmet edeceğini ifade etmiştir.

Sayın KARACA'yı yeni görevinden dolayı tebrik eder, çalışmalarında başarılı olmasını dileriz.

ISPARTA ŞUBESİ

Isparta'da kurulu Sema Makina Halıları İmalatı A.Ş. işyerinde çalışan 450 işçinin Türk-İş'e bağlı Teksif'den istifa ederek Öz İplik-İş'e geçmeleri akabinde Isparta Şube Kuruluşu gerçekleşmiştir. Osman KENEL'in başkanlığında Şube kurucuları: Raziye DİNÇER, Y. Sait ÖZCAN, Zafer KARAASLAN, Ali Galip TÜRMEK, Ayşe ÇALGICI, Muhammet İZGİ, Özcan KARAASLAN, Sefer AKINCI getirilmişlerdir.

ÖZ GIDA İŞ

ŞEKERCİ OSMAN NURİ'DE GREV KARARI UYGULANMAYA KONULMADAN HAKLAR ALINDI, SÖZLEŞME İMZALANDI

E.B.K.'DA İŞÇİLERİN ÇOĞUNLUĞU ÖZ GIDA-İŞ'TE

Et ve Balık Kurumu'nun Türkiye genelinde 40 kadar işyerinde çalışan toplam 5000 işçinin çoğunluğu Türk-İş'e bağlı Tek Gıda-İş'ten ayrılarak Öz Gıda-İş'e geçtiler, geçmeye devam ediyorlar.

Bu güne kadar yaklaşık 3000 kadar işçinin kaydının yapıldığı ve yetkinin isteneceği Aralık ayı başına kadar bu sayının 4000-4500 olması Öz Gıda-İş'in hedefi olduğu belirtilmiştir.

PAKSOY VE HATAY YAĞCILIK İŞÇİLERİ ÖZ GIDA-İŞ'DE

Adana'da kurulmuş 300 işçinin çalıştığı PAKSOY Tic. San. A.Ş. işyerinde 220 işçi, İskenderun'da kurulu 100 işçinin çalıştığı Hatay Yağları T.A.Ş. işyerinde 75 işçi Öz Gıda-İş'e üye oldular.

Her iki işyerinde de yetkili Tek Gıda-İş Sendikası'nın işverenle anlaşmalı yoğun baskılarına karşı işçiler yoğun bir mücadele veriyorlar.

ÜNİLEVER-İŞ VE TEMSA'DA GREVE GİDİLİYOR

Ünilever-İş San. Tic. A.Ş.'nin İstanbul Bakırköy ve Çorlu Yağ Fabrikaları ile Türkiye genelindeki satış depolarını kapsayan işletme ve yine bu gruba bağlı Temsa Temizlik Maddeleri San. Tic. A.Ş. işyeri Toplu İş sözleşmelerinde

Geçen Bulmacanın cevabı

KAPICI ve KALORİFERCİLERİ GECEİ MUHTEŞEM OLDU

Hizmet-İş Sendikası İstanbul Kapıcı ve Kaloriferciler şubesinin düzenlediği Kapıcı ve Kaloriferciler gecesi çok sayıda işçinin katılımıyla coşkulu ve heyecanlı geçti.

Muhteşem geceye, Hak-İş Genel Sekreteri ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin TANRIVERDİ ile Genel Sekreter Mahmut ARSLAN'ın yanı sıra, Özdemir-İş Sendikası Genel Sekreteri Abdurrahman GENÇ, Öz Gıda-İş Sendikası Genel Sekreteri yardımcısı Agah KAFKAS, Murat DEMİR, Öz Gıda-İş Sendikası Fatih Şube Başkanı Sezai TURAL, Hizmet-İş Sendikası İstanbul İETT Şube Başkanı Halil SÜNGÜ katıldılar.

Geceye katılan Hak-İş Genel Sekreteri ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin TANRIVERDİ yaptığı konuşmasında "Hertürlü ayak işinde kullanılan kapıcı ve kaloriferci kardeşlerimizi asrın kölesi olmaktan kurtaracağız" dedi.

TANRIVERDİ daha sonra şunları söyledi;

"Ülkemizde, kapıcılık hizmeti hakir, kapıcılar ise köle olarak görülmektedir. Oysa bu hizmet şerefli ve onurlu bir hizmettir. Kapıcıların 1970 yılından itibaren 1475 sayılı iş kanunu kapsamına

alınmış olmaları problemlerinin çözümüne yetmemiştir.

Hizmet-İş zalimin ve mazlumun olmadığı ileri ve müreffeh bir Türkiye inancıyla faaliyet gösteren bir işçi kuruluşu olarak kendi kaderine terk edilmiş bu mazlum insanlara hizmet vermeyi kendisine şeref addetmiştir."

Konut kapıcıları tüzüğü ve 634 sayılı yasaya 2184 sayılı kanunla eklenen ek madde hakkında Hak-İş'in ve Hizmet-İş'in çalışmalarını

da anlatan TANRIVERDİ, "sizler elleri öpülesi insanlarsınız" diyerek sözlerini tamamladı.

Geceye katılan diğer misafirlerde çalışma hayatı ile ilgili konulara deyinen kısa konuşmalar yaptılar.

Daha sonra, geceye katılan aşıklardan Murat ÇOBANOĞLU ve Şeref TAŞLIOVA saziyla sözüyle renk vermişler. Halk ozanlarının

Devamı 31. Sayfada

6 İŞYERİNDE 1720 İŞÇİ ADINA SÖZLEŞME İMZALANDI

1- Marteks Maraş Tekstil Sanayi	K. MARAŞ
2- Nilsan Giyim San. ve Tic. A.Ş.	TARSUS
3- İnceler Boyacılık San. Tic. A.Ş.	İSTANBUL
4- Hasköy Yün İplik Fabrikası	İSTANBUL
5- Örtel Örne Sanayii A.Ş.	İSTANBUL
6- Levent Tekstil San. Tic. A.Ş.	TARSUS

* Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası ile 7.000 işçi sözleşme görüşmelerine başladı:

1-Yalova Elyaf ve İplik San. Tic. A.Ş.	İSTANBUL
2-Sunjüt Sanayii ve Tic. A.Ş.	İSTANBUL
3-Karadeniz Örne Sanayii A.Ş.	İSTANBUL
4-İnsa İstanbul Naylon San. A.Ş.	İSTANBUL
5-Pamuk İplik Sanayi T.A.Ş.	İSTANBUL
6-Roja Örne Sanayi ve Tic. A.Ş.	İSTANBUL

7-Tüp Merserize Boya Kasar Apre San.İSTANBUL	
8-Santral Dikiş Sanayii A.Ş.	BURSA
9-Halfleks Sanayii Tic. A.Ş.	BURSA
10-Marteks-Maraş Tekstil San. A.Ş.	K. MARAŞ

* 3.000 işçinin çalıştığı 9 işyeri için yetki belgesi bekleniyor:

1-Ünal Sünger Polipropilen Çuval İmalatı Tesisi	G.ANTEP
2- Çukobirlik İplik-Dokuma Fab.	ADANA
3- Sedef Mensucat Fabrikası	G.ANTEP
4- Cem Sentetik Çuval Sanayii ve Ticaret A.Ş.	G.ANTEP
5- Altın Elyaf Mehmet Hastası	İSTANBUL
6- Kürkçüoğlu Tekstil San. A.Ş.	İSTANBUL
7- Asma Ambalaj ve Gıda San. Tic. A. Ş.	TEKİRDAĞ
8- Platsan Plastik San. A.Ş.	GEBZE
9- Şahin Mensucat San. Tic A.Ş.	G.ANTEP

ANARŞİ-EĞİTİM VE KALKINMANIN ANLAMI

Ülkemizde genelde temel kurumlarımız en azından bir veya bir buçuk asırlık bir geçmişe sahiptir. Bunlar arasında ulu çınar gibi üç-beş asırlık olanları da vardır. Mesele Ordumuz, İstanbul Üniversitesi vb. leri böyle. Ne var ki, kurumlar ve millet olarak derin geçmişe sahip bulunmamıza rağmen, Tanzimattan bu yana durmadan çalkantılarla yıllarımız geçmiştir.

Günümüzde, anarşi denilince hemen aklımıza eli silahlı, adam öldürenler, eğitim ve öğretimi sabote edenler, işyerlerinde kanunsuz eyleme geçenler, banka soyanlar gelivermektedir. Oysa acaba o tür işleri yapanlar niçin o yollara yönelmişlerdir? Hangi kişiler ve kurumlar o tıyneteki, yaratılış ve duygu içerisinde olanları yetiştirmiş ya da yetişmelerine göz yummuşlardır? Bunun üzerinde durulmamıştır, yıllarıyla.

Tanzimat ile başlayan belki de daha geriye giden batılılaşma hareketleri ile geçmişle ilişkiler koparılmaya çalışılmış, 20. asırda ise toplumumuzda her engel olucu hareketlerin sebebi geçmişten gelen mânevi ve kültürel değerlerimiz gibi onlar üzerine yüklenilmiştir. Toplumun onlardan yakasını sıyrmasına çalışılmıştır. Bir ölçüde bunda mesafe de alınmıştır. Ama amaca ulaşılmış mıdır? Özlemi duyulan kalkınmalar olmuş mudur? Fedâ edilen, vazgeçilen milli ve mânevi değerlere rağmen yirminci asrın şu son çeyreğinde ekonomide ve uygarlaşmada seviyemiz nedir? Ne verdik ne aldık ya da ne kazandık? Özeleştirilen nefis muhasebesine çekilmek zorundayız.

Anarşinin kaynağı eğitim kurumları ve özellikle üniversiteler, yüksek öğrenim kurumları denildi. Ve bunların ıslahı yönünde köklü adımlar atıldı, aradan beş yıldan fazla bir zaman geçti. Henüz hedefe ulaşılmış değil. Aksine önümüze karamsar tablolar çizilmedi.

Eğitim ve öğretimde kalitenin düştüğünden, yetenekli elemanların oralarından ayrıldığından ya da kabuklarına çekildiğinden... bahsedilmektedir. Bu durum da bir anarşi sayılmaz mı? Bir kargaşa ve huzursuzluk kaynağı değil midir? Elbette öyle. Nitekim bu fırsatı kollayan özel kesim paralı özel üniversite açmak için kuyruğa girmiş, seviyeli hoca transferlerine hazırlanmaktadır. Tıpkı özel dersaneler gibi.

Kısaca şunu vurgulamak isteriz; atalarımız "Cahil dostun olmaksansa âlim düşmanın olsun daha yeğdir" demişlerdir. Ülkemizin doğusunda veya herhangi bir yerinde kitleleri ilgilendiren rahatsızlığın temelinde cehalet, bilgili ve becerili neslin yetiştirilmemesi yatmaktadır. Bunu sağlamak da irfan ordusu denen öğretmenler sınıfına özel önem vermek maddi

imkânlarını da en iyi düzeye getirmekle mümkündür.

30 Haziran tarihli Tercüman Gazetesi'nde önemli haberlerden birisi de "Devletin eğitim eli Doğu'da" başlığını taşıyordu. Hazırlanan bir raporda; "Milli Eğitimin en önemli meselesi; nitelikli ve idealist öğretmen yetiştirilmesi ve fiziki kapasitenin yeterli hale getirilmesidir. Her bakımdan meseleleri halledilmiş bir Türkiye için Milli Eğitim işlerinde behemehal muzaffer olmamız lâzımdır. Bu gerçeğin herkese anlatılması özellikle de plânlamamızda bize yardımcı olacak diğer bakanlık mensuplarına da bu hususun iyice anlatılması önem arz etmektedir. Kalkınmada öncelikli illerin dil meselelerinin halledilmesi için hiçbir fedâkârlıktan kaçınılmamalıdır" denildiği haberde yer almaktadır. Rapordaki bu ifadelerde gerçek-

Celalehler
→ Yoksu Üniversitesi
Zarfları

Bu çocukları sokaklar mı yetiştirecek?

ten üzerinde ayrı ayrı durmayı gerektiren çok önemli hususlara işaret edilmektedir.

Konuyu aydınlatıcı olur ümi-diyle bir örnek vermek isteriz. Bundan tam on yıl önce Hakkâri yöresinde yapılmış bir araştırmada konuyla ilgili olarak şunları okumuştum; "Gittiğim ilçelerde kaymakam veya doktor bulabiliyorum. Fakat öğretmen, vaiz ya da müftü bulmak ne mümkün! Nedenini sorduğumda, maaşları az, lojmanları yok, evlerini getirmeleri çok pahalıya mal oluyor, ev bulup getiremiyorlar... gibi şeyler. Hükümet maddi rahatsızlıklar için hekim gönderiyor, tedavi çarelerini araştırıyor. İdare ve maddi işlerin yönetimi için çekici maaş, özendirici tedbirlerle yönetici ve mühendis yollayabiliyor. Fakat o işleri

yapacak kişilerin temel eğitim bilgilerini alabilmesi, halkın dini ve misbet ilimlerde yetiştirilebilmesi, temini için eğitim ve öğretime, din hizmetlerine gerekli önem verilmiyor. Herkes kaderine terkedilmiş durumda. Pek tabii o zaman da başka unsurlar gençlerin ve halkın zihnini doldurmakta, meşgul

...Ve geleneklerimizden yoksun üniversite gençliği.

etmekte... yöneticilerimiz günümüz insanını sadece mide yönünden değerlendirmemelidir. İnsanımız yalnızca homo economus değil daha çok homo moralitus (manevi yönü olan) bir varlıktır. Dileğimiz maddi rahatsızlıkların tedavisi için düşünülen özendirici tedbirler, mânevi hastalıkları tedavi edecek irfan ordusu, din hizmetlileri sınıfı için de düşünülmelidir.

Kısacası kalkınma için kriter yalnızca enflasyonu aşağı çekmek, döviz rezervlerini artırmak, ithalât ile ihracat arasında denge kurmak... şeklinde düşünülmemelidir. İnsanımız, öğrencilerimiz, işçilerimiz nasıl yetişiyor, onların vasıfları ne durumdadır? Bunların göstergesi toplum için daha önemlidir. Sağlıklı gelişme ve kalkınma ancak o zaman mümkündür. Burada bir misali hatırlatmakta da yarar vardır.

Türkiyemizle Yugoslavya karayolları inşasına hemen hemen aynı yıllarda başlamışlar ve hatta ortak projeler geliştirmişler. Türkiye yol yapımı için gerekli bütün malzemeyi hemen ithal edip işe koyulmuş. Yugoslavya ise önce yol yapımı için gerekli malzemeleri yapacak fabrikaları kurmakla başlamış işe. Sonunda her iki ülkenin yol durumu, malzeme ve araç parkı durumları, seviyeleri ortada.

Sonuç olarak görülüyor ki, kalkınma probleminde yüzeyde kalmak değil, temele ve öze inmek, insan potansiyelini öz kaynakları iyi değerlendirip techiz etmek önem taşımaktadır.

Ali YILDIZ

Summary of the topics in this issue

* "Is the hook of police-state on the right of strike?", in this very short article the Regulation relating to the measures being practiced by the regional administrators, dated 4th Sept. 1986, is briefly criticized by Hak-İş trade unionists, for the government has recently enacted and put forward some legal measures, bringing restriction upon the workers' right of strike. It means that the government is step by step changing its face to the police-state.

* An interview with the worker Ali Konar, who works in abroad and is a young husband, contains official obstacles for getting visa from West German Consulate here in Ankara, and a dramatic situation of Konar family.

* The secretary general of Hak-İş, Salim Uslu criticizes in his article "Honourable, glorious and brave..." the policy of trade union of big and small unionists, being carried out after 12th of Sept. 1980, within his very sentences. He insists that most of the trade unionists always think of their personal benefit for the first time, then the benefit of working classes. However Hak-İş has carried its honourable work since 1976, in favour of its members.

* The president of Hak-İş, Necati Çelik points out some important matters dealing with collective work negotiation between employees and employers, in his article "Zeals for being forgiven of fault." According to him the important thing for every trade unionist is not to follow a political party or not to oppose against it, but to follow right way during the collective work negotiation.

* In his article "Services for the workers in abroad in the year 1985", the ministry of Work and Social Security Dr. M. Kalemli explains the services of his ministry for employees, working either in Mid-East countries or in Western Europe. There is no comment on the article.

* Main topic of this Aug-Sept 1986 issue of Hak-İş monthly magazine is working class in abroad. A historical information has been given on Turkish employees in abroad and on the policy of employers towards them already. The migration of Turkish workers as masses is going to cause social and economical restless here in Turkey. What should we do upon it?

* In his article concerning to Turkish workers in Saudi Arabia, A. Yıldız says that there is no social and financial rights for them in Saudia. They live there in an unhumane condition in point of work condition and wage policy. That is why high running officials have to pay great attention to their rights.

* However A. Yıldız criticizes in his another article relating to for sale firms, to political asylum, and to religious activities among the workers in Europe. He says that the West Germany employers earn quite a lot money through such a kind firms and political asylum, and he offers few measures concerning to these matters.

* Dr. E. Sanay explains the history of exporting workpower to Europe, and social and economical problem, arising from coming back to home the masses.

* In his article "Savings of Turkish workers in abroad" Dr. B. Ersel points out that Turkish employees, who have gone to abroad through official ways, work hard and lot, but earn less. In spite of this situation they are saving at least half of their wage. It could be said that their saved money is approximately 570 million Dm per month and 6.8 billion Dm in a year.

* This issue contains an interview article concerning to substitute for military service. This is an important problem of male adult children of the parents who live in abroad. Young men, who work in abroad ask and say that "Where does Turkish government spend marks, which is collected from each person 15.000 DM? This amount is too high for us.

* The reason why of social restless in the society is not only economical and material matters, A. Yıldız says, educational works and services effect more than other in it.

* In the research article "We have oftenly seen that they used to sell alive one but we have seen the sale of death one for the first time" Hak-İş brings a light by using news from the newspaper, to the expenses concerning to funeral of İbrahim Denizci, who was the former president of Türk-İş, and died in Switzerland. The workers never be careless while quite a lot money is silently put in personal pocket through the funeral of İ. Denizci.

* Hak-İş Research center clarifies in another research article, the wrong information of TİSK's report, concerning to the wages being paid to the employees during the vacation, and gives a comparison between Turkish and european employers on this matter.

* One of the main reasons why of inflation here in Turkey is the amount of bank notes in daily market. There are already 2.300 billion bank notes in the money market, causing inflation.

* The problem of demolishing ghettos or shanties is another important problem of middle or pure classes and of workers here in Turkey. If this work is done unbehalf of socialism by social democrats it is regarded another strange and interesting practice, done by lier.

* In the article "Trade unions and Politics" Dr. Jur. A. Şafak explains the ratio legis of the articles, being enacted in the Constitution and in the Code of Trade Unions, restricting political activities of trade unions in every level, and whips the care of trade unionists out upon this point.

Hak-İş Translation Bureau

Hizmet-İş Genel Sekreteri
Mahmut ARSLAN

Geçtiğimiz hafta yapılan Hizmet-İş Sendikası İstanbul Kapıcı ve Kaloriferçiler Şube Kongresine Hizmet-İş Sendikası Genel Sekreteri Mahmut ARSLAN'da katılarak bir konuşma yapmıştır. ARSLAN yaptığı konuşmasında şunları söylemiştir;

"İnsan onuruna yakışmayan şartlarda hizmet veren kapıcıların dert ve sıkıntılarının çok iyi bilmekteyiz. Yalnız İstanbul'da Yüzellibin kapıcı çalışmaktadır. Her

Baştarafı 2

da katıldığı gecede Azeri ve gurbet türküleri söylenerek gece kapandı.

HİZMET-İŞ SENDİKASI TİS MÜZAKERELERİNİ SÜRDÜRMEKTEDİR

Hizmet-İş Sendikası ile Ş. Urfa ve Yozgat Belediye Başkanlıkları arasında sürdürülen ve 1500 işçiyi kapsayan TİS Müzakereleri devam etmektedir.

TİS görüşmelerinde işyerinde çalışan işçileri temsilen bir grup işçide hazır bulunmaktadır.

Hizmet-İş Sendikası yetkilileri, üyelerinin günün ekonomik şartları karşısında mağdur olmamaları ve ileri haklara sahip olmaları için mücadele edeceklerini belirtirken, TİS müzakerelerine katılan işçilerde, sendikalarının sürdürdüğü mücadeleden memnun olduklarını bildirdiler.

HİZMET-İŞ SENDİKASI

İSTANBUL KAPICI VE KALÖRİFERCİLER ŞUBE BAŞKANLIĞINA YENİDEN MUZAFFER ÜNLÜ SEÇİLDİ.

türlü güvenceden yoksun yirmi dört saat çalıştırılan kapıcıların dert ve sıkıntıları sendikamız tarafından devamlı gündemde tutulmakta onların insanca yaşamaları için her türlü mücadele verilmektedir.

Aziz kapıcı kardeşim yarın daha güvenli daha müreffeh olması için Hizmet-İş saflarına katıl sana tepeden bakan sarı sendikalara yaptığın tercihle gerekli dersi ver." dedi.

Şube Başkanı Muzaffer ÜNLÜ'de bir konuşma yaparak şunları söylemiştir.

"Şubemiz kurulduğu tarihten beri çok hızlı bir teşkilatlanma

içerisine girmiş binlerce kapıcının teveccühünü kazanmıştır. Yıllardır ihmal edilen bu insanlar Sendikamızın yaptığı onurlu mücadelesinde geleceklerine güvenli bakar hale gelmişlerdir. Çalışmalarımız bundan sonrada aynı hız ve tempoda devam edeceğiz." dedi.

Divan başkanlığını Öz Demir-İş Genel Başkanı Mehmet ARAS'ın yaptığı kongrede Divan üyeliklerini Murat DEMİR, Sezai TURAL, Halil SÜNGÜ ve Nebile IRMAK adlı şahıslar yapmışlardır.

Kongre coşkulu ve olgun bir hava içerisinde yapılmıştır.

Kongre coşkulu ve olgun bir hava içerisinde yapılmıştır.

Yapılan seçimler neticesinde; Şube Başkanlığına Muzaffer ÜNLÜ yeniden seçilirken yönetim kurulu üyeliklerine ise; Necati OYMAK, Özcan ÇATIKKAYA, Hüseyin ŞEKER, Cevat ÖZKAN Ali ŞAHİN, Mürsel OKTAY, Cemal KARATAŞ, Muharrem ER-TAŞ adlı üyeler seçilmişlerdir.

Hizmet-İş İstanbul Kapıcı ve Kaloriferçiler Şube Başkanı Muzaffer ÜNLÜ

**Hakyolda
yılmadan
dosdoğru...**

Alinteriyle

Haysiyetli, Seviyeli, Cesur...

12 Eylül ortamının yerini yeni sendikal düzene terkettiği günlerden itibaren, sendikal mücadele yeniden kızıştı. Bir dönemin kanlı-bıçaklı mücadelesini aynen yaşayamıyoruz ama "tek" olmaya "tröst" olmaya alışmış, "emekli, göbekli vede yemekli..." yöneticiler, saltanatlarına hanel gelmemesi için ellerinden geleni arkalarına koymuyorlar. İşçinin serbest ve hür iradesini, kendi tekelilerine ipoteklediklerini zanneden 'o kafa'lar; bir lokma ekmele, haysiyetli bir hayata koşan insanların ayaklarına bubi tuzakları kurarak koltuklarını pekiştirmeye çalışıyorlar. Demokratiyle adından başka ilgisi olmayan bir konfederasyonun mezar soyguncusu yöneticilerinin yalanları miras kavgasından yeterli pay almaya yetmeyince, kendilerine bağlı sendikaların sözde üyelerini kendilerine koltuk sağlayacaklara satışa çıkarttılar.

Milliyetçiliği kendi inhisarlarında sanarak çalışma hayatında pay kapma yarışına pija-mayla çıkanlar, uyku mahmurluğundan uyandıklarında yaya kaldıklarını gördüler ve mesafeyi işçileri dayak ve tehditle üye yaparak kapatmaya çalışıyorlarsa da 'siyasi mevta' olmaktan kurtulamıyorlar.

Ya en büyük olmak kompleksiyile, benden sonrası tufan, diyenler? Üç-beş yıl daha yöneticilik yapabilmek uğruna arkasındaki işçiyi unutanlar? Bakan koltuğuna uğruna 'gık'ı çıkmayanlar? Uzlaşmacılık uğruna sendikal ve demokratik haklara sahip çıkmayanlar? Şimdi 'Arslan Yürekli Rişar' gibi meydanlarda nutuk çekiyor, Herkül postuna bürünerek cüceliklerini saklamaya çalışıyorlar.

o Kendi haklarını savunmak zorunda kalan işçilerin aldığı mahkeme kararlarına sahip çıkan bedavacılar,

o "Öz Gıda-İş bizden bir kuruş fazla alsın istifa ederiz." deyip, sözünde durmayan, sonra da, sendikamızdan ayrılırsanız toplu sözleşmeden istifade ettirmeyip, sizi sürdürür, işten attırırız, tehdidini savuran şantajcılar,

o İşverenle bir olup, temsilciyi disiplin kurulu kararıyla ihraç eden ya da işçiyi tehdit eden, sarı sendikacılar,

o İşçi aidatlarını 50'şer, 100'er, bin TL ulufe gibi delegelere dağıtıp, çiftliklerine çiftlik katmaya çalışan köşe dönücüler,

o Kapalı kapılar ardından yaptıkları sözleşmeleri, işçiden saklayıp, yalanları deşildiğinde ise "işçilerin girmesine yasalar elvermiyor." diyebilenler,

o Yıllardır fildişi kulelerinde oturup, işçiyile görüşmeye tenezzül etmeyip, Hak-İş gelince işçinin ayağına gitmeye mecbur kalanlar,

o Sahte yetkiler ya da yetki itirazlarıyla işçiyi oyalayıp sonra da, ne yapalım devlet bu kadar verdi, diyerek kazanılmış hakları peşkeş çeken kolaycılar,

... ve daha niceleri, sendikal mücadelemizin yüzkaralarını oluşturuyorlar.

Biz Hak-İş'çiler sesleniyoruz: haysiyetli, seviyeli cesur muhataplar nerelerdesiniz? Yalan ve sahtecilikler yerine hizmetlerinizi işçinin takdirine sunamaz mısınız? İşte grevlerimiz, işte gururla imza attığımız sözleşmelerimiz, işte Hak-İş'in sevgi çemberinde kenetlendiğimiz üyelerimiz, işte onurlu mücadelemiz!

Siz hangi hizmetiniz, hangi başarınız, hangi sözleşmeniz, hangi üyenizle övünüyorsunuz?

İddia ediyoruz: Bayrak yarışında biz öndeyiz. Hodri meydan!

Salim Uslu

*“Yememiştir kiçkimse elinin emeğinden
daha hayırlısını” diyerek
Şafak gibi alınlara terle yazılmış
HAK’kın mutlak ölçüsünü
Elbet benim işçilerim çekecek
Emeğin kutsal direğine*

Erdem BEYAZIT

